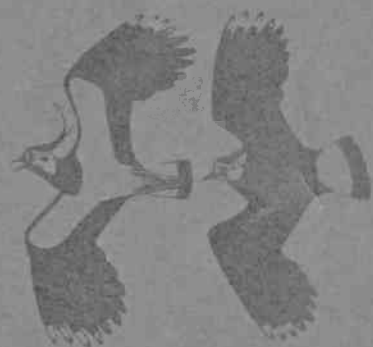

ISSN 0908-858X
Postbesørgt blad

DA106 ARC 209 000
NIELS BOMHOLT JENSEN
LANGEMARKEN 3
ULBØLLE
5762 VESTER SKERI 5762 6 2/12 1

Dansk
Ornitologisk
Forening

Foreningen for fuglebeskyttelse

HAVREVIMPEN
DOF- FYN

10. ÅRGANG NR. 2, MAJ 2002

Vagtøl og Engsnarre Egypten
Ringmærkning på Langeland
Broby Sø Blåvand
Nøddekrige

HAVREVIMPEN

Udgives af Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdeling for Fyns Amt

ISSN 0908-858X

Tryk: Micro-Forma Oplag: 630

Redaktion:

Søren Gjaldbæk - Jacob Sterup Andersen - Tim H. Hansen - Michael Mosebo Jensen

Redaktør:

Søren Gjaldbæk, Carsten Hauchs Vænge 4, 5230 Odense M, tlf. 66 13 78 56

e-mail: soren.gjaldbæk@mail.dk

Udsendelse af Havrevimpen (abonnement, adresseændringer):

Michael Mosebo Jensen, Vindegade 102, 5000 Odense C, tlf. 85 90 86 44

e-mail: michael.mosebo.jensen@mail.tete.dk

Hjemmeside: www.doffyn.dk

Indsendelse af observationer:

Via Hjemmesiden, kun for folk, som er tilmeldt som brugere

e-mail: obs@doffyn.dk

or. telefon til én fra Administrationsgruppen, DOF-Fyn Web:

Bent Staugård Nielsen	62 62 30 62
Erhardt Ecklon	62 21 99 16
Jacob Sterup Andersen	62 29 26 29 / 25 56 74 17
Michael Mosebo Jensen	21 22 07 29
Hans Rytter	62 27 20 26 / 23 34 86 36

Webmaster:

Hans Rytter, Nyborgvej 88, Trunderup, 5772 Kværndrup, tlf. 62 27 20 26/23 34 86 36

Kontaktadresse, bestyrelsen:

Flemming Byskov, Sdr. Højrupvejen 128 C, Havndrup, 5750 Ringe, tlf. 85 98 22 18

Indhold:

Fra redaktionen	3	Efterårsferie i Blåvand	34
Vagtel og Engsnarre	4	Keldsnor Fuglestation	44
Operation Nallyt	13	Ringmærkning på Langeland	45
Påskedage i Egypten	14	Nøddékonge	48
Landslejr på Bornholm	22	Turrapporter	51
Brøby Sø	23	Ekskursioner	56
Fra felten	26	Små pip	57

Tegninger: Kåre Gjaldbæk og Ole Runge (side 31). Forsidetegning: Ole Runge.

Fotos: Biofoto/Erik Thomsen, Esben Eriksen og Michael Mosebo Jensen.

Copyright: DOF-Fyn. Udgivelsen må kun citeres med tydelig kildeangivelse

Fra redaktionen

Her hvor forårstrækket er ved at være til ende og de fleste af vores ynglefugle er på plads er vi klar med årets andet nummer af Havrevimpen. Vi vil fra redaktionens side gerne takke for de mange frivillige bidrag til bladet, og skulle nogle have glemt at indbetale de 50,00 kr. kan vi oplyse, at girokortet, der var indlagt i sidste nummer stadig kan bruges.

Første weekend i maj holdt DOF repræsentantskabsmøde i Nymindegab. Et af punkterne drejede sig om Ornis Consults (OC) vanskeligheder med at få økonomien til at hænge sammen efter regeringsskiftet. Som det vil være læsere af dagspressen bekendt, er miljøarbejdet ikke noget, der har vores nye miljøministers hjerte, og OC har fået frataget en del af den støtte, de fik til blandt andet arbejdet i de baltiske lande. Det er trist, når man ved hvor "meget miljø man får for pengene" i de gamle østlande. Som enhver organisation i pengenød har OC kigget sig om efter andre indtægtskilder og har her kastet blikket på de penge, som lokalafdelingerne får ind via de amtstællinger, som lokale ornitologer foretager.

Der er meget, der taler for at OC's initiativ ikke bør nyde fremme. For det første bør OC ikke blande sig i anliggender mellem amt og lokalafdeling. For det andet er det stærkt tvivlsomt om det vil være muligt, at fastholde det store lokale engagement i amtstællingerne, hvis OC står for dem og høster frugterne. Dermed vil en stor del af den viden, der indhøstes lokalt omkring naturbeskyttelse, forsvinde eller formindskes. For det tredje er indtægterne fra tællingerne vitale for lokalafdelingernes aktiviteter. På Fyn driver vi en feltstation, sender vores repræsentanter til møder rundt om i landet, støtter ungdomsarbejde, har vores eget internationale engagement via vores samarbejde med bulgarske og polske ornitologer og endelig driver vi et lokalblad og en hjemmeside for nu at nævne et par aktiviteter. Disse ting koster – på trods af et stort ulønnet arbejde fra mange menneskers side – mange penge, og nogle af disse tjener vi via tællingerne. Endelig gør det frivillige engagement og optællernes kendskab til lokale forhold, at administrationsudgifterne i forbindelse med tællingerne ikke er særligt store.

Vi har stor forståelse for de vanskeligheder, som OC er kommet i, men mener, at OC må finde en anden måde at løse sine problemer på. Blander OC sig i det lokale arbejde, vil det sandsynlige resultat blive et dobbelt selvmål: OC bliver ikke rigere, og lokalafdelingerne går glip af den indtægt og den viden, som de lokale optællere indsamler.

Ta' på opdagelse i nattens lyde, dufte og farver

- og vær med til at registrere Vagtler og Engsnarre
Af Knud Fredsøe

For at få et endnu bedre billede af Vagtlens og Engsnarrens optræden i Danmark, er det mit håb, at du bliver inspireret af denne artikel til at gå på opdagelse i nattens lyde, dufte og farver. Dernæst at du sender dine iagttagelser videre til institutioner eller personer, som arbejder med div. arter, og dine oplevelser er med til at "vores" viden om "nattelivet" bliver betydeligt bedre.

De lyse nætters tid

Skumrings- og nature er harmonier til øregangene og samtidig giver det ro i sjælen.

Når mørket begynder at sænke sig, skrues der samtidig ned for baggrundsstøjen. Lyde, lugte, farver og naturscenerier bliver stærke og fantastiske oplevelser.

Det er noget helt specielt at tage på tur i aften- og nattimerne. Når solen går ned og himlen går i brand og slukkes i gråblå nuancer i nordvest. Når træer og hegn vokser frem som trolde og hekse og nattens komme er en uendelighed. Tidspunkter, hvor det aldrig bliver helt mørkt - de lyse nætters tid.

Nattelivet begynder at vågne til rødhalsens vemodige strofer. Skovhornuglefamilien høres inde fra grænerne. Fra lysningen er troldemutter begyndt på symaskinen - eller er det Natravnsens snurrende lyde. Fra pilekrattet høres Nattergalens dybe trjoktrjok. I skovbunden grynter et Pind-

svin, mens det lunter hen over græsset. Et kort sekund pumpes adrenalinet rundt og hårene rejser sig - men denne gang er det kun råbukkens underlige "brøl". En mår forsvinder i lyskeglen og ræven lunter langs grøften på jagt efter spiseligt til ungerne. Grævlingen trasker ligegyldigt langs diget og roder af og til i jorden.

Det kan jo ikke undgås. Som en ganske sagte rumlen i det fjerne overtager støjen fra en lastvogn natten. Stille og roligt bliver støjen mere og mere irriterende, og klimaks nås samtidig med et kraftig vindstød, inden der igen tones ned for dækkenes larm mod asfalten. Det føles som en uendelighed, inden det er helt stille igen, og nye mere afdæmpede lyde kan fornemmes rundt om én.

Køernes gnasken hen over græsmarken. Fra den store kostald høres slag fra jernbindsler, mens La Traviata toner ud i sommernatten (musik til malkekøer giver en større mælkeydel-

se - siges der!). Der lugter af klor, ensilage og fra marken tæt ved af nyslået græs.

Fra kærret høres en rytmisk snerrende lyd. Det er langt væk. Men når der kommer et lille vindpust, er der ingen tvivl længere - Engsnarren! Nu er det helt tydeligt. I baggrunden er der endnu én! Sanserne er stillet ind og man undres over, hvorfor det først er nu, at man kan høre den. Den er jo helt tydelig!

Inden der køres til næste stop høres Vagtlens sang ude fra kornmarken. Længere væk svarer en anden, og tæt ved høres en mjauende lyd, inden den vanlige wett witt-witt serie høres. Lugten af modent korn hænger i næseborene.

Det er noget af det, som venter dig derude.

Invasion af Vagtler og Engsnarre i Sønderjylland - en tilfældighed

Trangen til at høre Engsnarrens crex-crex, førte mig en aften rundt til nogle af de sønderjyske moser. På turen rundt blev der gjort holdt en del gange, og mange af stederne hørte jeg Vagtler. Virkeligt spændende! På blot én enkelt nat hørte jeg lige så mange Vagtler, som jeg har hørt inden for de sidste 10 år.

Jeg blev så begejstret for de små kræ og deres liflige sangserier, at det blev til mange naturre - rigtig mange endda - og dermed blev det også til en tidobling af den hidtil kendte sønderjyske Vagtlerbestand. For så vidt ved et rent tilfælde.

Som en anden fisker gav disse naturre også "bifangster". Her drejede det sig ikke om skønne "sild" på vej hjem fra kroballer; men om syngende Engsnarrer. Det blev, som Vagtlerne - et rent orgie det år, godt hjulpet af Jesper Tofft, der ligeledes blev inspireret til at tage på natlige togter i det sønderjyske landskab.

På landsplan er der de sidste par år blevet til sensationelt mange registreringer af Vagtler og Engsnarre. I år 2000 blev der således indrapporteret 670 syngende Vagtler og 270 syngende Engsnarrer. Sønderjylland har her markeret sig markant med op mod 50% af samtlige registreringer. Årsagen hertil er uden tvivl de mange målrettede lytteture efter de to arter og ikke et spørgsmål om, at de er mere talrige i Sønderjylland end andre steder.

Fyns Amt har ikke markeret sig så stærkt i den invasionsagtige optræden af Vagtler de sidste par år. I 2000 er der til DATSY indrapporteret 11 syngende Vagtler og i 2001 1 syngende.

Jeg er dog overbevist om, at Vagtlerne kan høres på betydeligt flere lokaliteter - og det ikke for at genere aktive feltornitologer!

Som eksempel kan jeg nævne, at Vagtelbestanden i Sønderjylland "steg" fra 33 syngende Vagtler i 1999 til 337 syngende fugle i 2000 - udelukkende fordi "vi" begyndte en målrettet eftersøgning af de syngende fugle. I enkelte områder blev der fundet bestande på 20-25 syngende Vagtler pr. 25 km².

Måske kan man ikke nå samme bestandstætheder i det fynske landskab; men det er da et forsøg værd - og så er der jo alt det andet, man kan opleve ved samme lejlighed.

På nuværende tidspunkt har jeg ikke overblik over, hvordan det står til med Engsnarren.

Skumrings- og naturre

Normalt forbinder man fuglekikkeri med kikkert og teleskop. Ved skumrings- og naturre er det først og fremmest øre og næse, der skal bruges og ikke så meget kikkerten. Den er nu god at have med alligevel!

Fordelen ved at tage på en skumrings- og natur er, at det er en speciel oplevelse at færdes ude på det tidspunkt. De lyse natters tid - fra ca. 5/5 til omkring 8/8 - falder næsten sammen med de to arters sangperiode i Danmark.

Lydene i natten er intense og den almindelige distraherende støj fra den menneskelige aktivitet er stillet på

"stand by", hvilket givet ideelle lyttebetingelser.

I maj og første halvdel af Juni er klimaks for fuglesangen. Det gælder også om natten. Nattergalen er vel den mest kendte, men der er ugler, Natravn, Hedelærke, Kærsanger, Græshoppesanger og senere på natten Sanglærke, Bynkefugl og Rødstjert. Til sidst starter dagen igen med det fyldige fuglekor. Som regel er der dog meget stille mellem kl. 1.00 - ca. 2.00 uden megen sangaktivitet - lige bortset fra Engsnarren. Udover fuglesangen kan pattedyrene og det righoldige udvalg af kvækkende paddearter være med til at gøre natterne til store oplevelser.

Følger man med hele sæsonen igennem - til slutningen af august - vil man opdage, hvordan de enkelte fuglearter "falder af". Pludselig en nat kan man undre sig over, hvorfor Nattergalen ikke synger og i slutningen af juli er Engsnarren "stået af". I midten af august er de fleste arter holdt op med at synge - stort set. Selv Solsorten og Sanglærken høres ikke mere om morgenen; MEN Vagtlernerne er stadig aktive med morgensangen til hen i slutningen af august.

Metode til registrering af Vagtel og Engsnarre

I Sønderjylland er der brugt en metode, der vel nærmest kan karakteriseres som en "punkt-tællingsmetode", hvor der lyttes fra tilfældigt udvalgte punkter på en udvalgt rute på mindre befærdede veje i det åbne landskab.

Nogle gange ligger lytte-punkterne tæt - ca. 500 m mellem hver - for bedre at kunne lokalisere de hørte individer. Andre gange er der betydeligt længere mellem lytte-punkterne.

Ønsker du fuld valuta for pengene, så læg turen langt væk fra motorvej og andre større trafik anlæg - og byer for den sags skyld!

Undersøgelsen af Vagtel og Engsnarre i Sønderjylland strækker sig fra omkring 1. maj til omkring 1. september. Aften- og natturene starter normalt omkring kl. 22.00-23.00 og bliver afsluttet mellem kl. 4.00 og kl. 7.00.

Selvom du er af den opfattelse, at din hukommelse er fuldstændig intakt, vil det alligevel være en god idé at plotte de hørte fuglearter og andre iagttagelser - evt. ruten - ind på et kort. Du vil ved en senere gentagelse af turen få et betydeligt større "overblik" og bedre være i stand til at se ændringer fra første gennemførelse. Lægges ruterne tæt og parallelle, er det ligeledes nemmere at sortere "gengangere" fra. Husk på, at begge arter kan høres på lang afstand.

En anden fordel ved at plotte registreringerne ind på et kort er, at fuglene normalt ikke "sidder" på en enkelt lokalitet, men spredt i et større område. Ud fra kortet er det nemmere, efter sæsonen, at afgrænse registreringerne i større områder - måske inden for et 25 km² stort område - med sted- og/eller bynavne.

Det er for så vidt ligegyldigt hvilket transportmiddel, man benytter. En

cykel er langt at foretrække, fordi man hele tiden kan høre lydene omkring sig og samtidig kan man komme over større afstande. Med bil kræver det mange stop for at lytte. Selvfølgelig kan man også bare gå en tur i det åbne land.

Sang og sangaktivitet

Registreringsdata for de to arter viser helt klart, at det er sangen, der er den bedste måde at registrere Vagtel og Engsnarre på. F.eks. er der i 2001 registreret omkring 570 syngende Vagtler; men kun 3 Vagtler blev set.

Sangen er sikkert de fleste bekendt og kan ikke - umiddelbart - forveksles med andre fuglearter. Der kan dog være tilfælde, hvor en vandingsmaskine i korte øjeblikke kan minde om Engsnarrens rytmiske sang. Kærsangeren kan undertiden frembringe lyde, der minder om en syngende Vagtel. Ellers er Vagtel og Engsnarre så markante i deres sang, at det ikke kræver megen øvelse at lære dem at kende.

For at få det fulde udbytte af en lyttetur efter Vagtel og Engsnarre, vil det selvfølgelig være bedst at foretage en tur i deres sangperiode. For Engsnarrens vedkommende vil sangperioden være fra ult. april/pri. maj - ult. juli/pri. aug. Vagtlernes sangperiode starter pri. maj, hvor de første høres. Den tidligste registrerede Vagtel blev set ved Skagen 20. april 2000, hvor den blev jaget op. Ved Nimtofte (Århus Amt) er der hørt syngende Vagtel 26. april 2000. De sidste

Vagtler er hørt synge til slutningen af august. I efteråret kan enkelte Vagtler endnu optræde i landet.

ENGSNARRENS SANGAKTIVITET

Fra undersøgelserne i Sønderjylland, er det generelle indtryk, at Engsnarren synger vedvarende kun med korte pauser gennem hele natten fra skumring - ca. kl. 22.30 - til efter solopgang. Seneste registreringer er kl. 6.00 midt i juli, hvor solen er stået op omkring kl. 5.00. De fleste registreringer er dog gjort i de "mørke" nat-tetimer.

Der kan være forskel på rytme og toneleje i de enkelte individers sang. Enkelte individer kan være lyse, mens andre er mere grove og hæse. Måske kan man identificere de enkelte individer f. eks. hvis man vil undersøge, hvor stedfaste fuglene er inden for et nærmere afgrænset område.

Engsnarren kan under gode betingelser høres på lang afstand - 1-2 km - og det kan være vanskeligt at stedfæste de syngende individer helt præcist. Desuden ynder Engsnarren at synge i grupper.

VAGTLERNES SANGAKTIVITET

Det er mit indtryk, at Vagtelen ikke er så vedholdende i sin sang som Engsnarren. I skumringen kan der gå adskillige minutter mellem hver sangserie og når de starter i natte- eller tidlige morgentimer kan der gå op mod en halv time mellem den første korte sangserie til sangen rigtig går i gang. I dagtimerne kan Vagterne også høres; men sandsynligvis kun med korte sangserier. Det er jo tankevækkende, at der "kun" høres relativt få syngende Vagtler om dagen, hvor den ornitologiske aktivitet må anses for at være størst.

Af indrapporteringerne, som er indsamlet til DATSY-projektet i 2001 med tidsangivelse for registreringen, er 54% af de registrerede Vagtler hørt i natte- og morgentimerne (kl. 0.00 - kl. 7.00) og 12% af samtlige registreringer hørt i aftenskumringen (kl. 20.30- kl. 24.00). Kun 2% er angivet til at være hørt i dagtimerne. Hertil er der de resterende 32% uden tidsangivelse. Hvorledes sangaktiviteten fordeles sig i aften- og nattetimerne fremgår af fig. 1 og 2.

Det er mit indtryk, at Vagterne er særligt aktive lige efter ankomsten og synger det meste af natten uden noget særligt klimaks. I slutningen af juni er Vagterne særligt aktive 2-3 timer før solopgang. I juli er det - næsten - umuligt at høre en Vagtel før efter kl. 2.00 -2.15 og særligt aktive er de helt klart mellem kl. 3.00 og kl. 4.00. I august ser det ud til at sangperioden er betydeligt mindre og strækker sig

fra ca. 1½ time før solopgang til solopgang - fra ca. kl. 4.00 - kl. 5.30.

Ved fuldmåne - hvis vejret er klart - starter Vagterne betydeligt tidligere med sangen, sandsynligvis på grund af en større lysintensitet. Ved fuldmåne den 16. juli 2000 har jeg således hørt Vagtler synge fra kl. 0.45.

Som hos Engsnarren har jeg lagt mærke til, at der kan være sangvarianter mellem Vagterne. Rytmen kan være hurtig eller langsom og enkelte Vagtler kan "springe" et led i sangen over. Måske er der endnu flere varianter f. eks. tonehøjde o. lign., der kan være med til at adskille de enkelte individer. Jeg har hørt en Vagtel synge, som om den sad i en brønd. Omgivelserne kan givet også spille en rolle med hensyn til de akustiske forhold, og ligeledes hvordan Vagten drejer hovedet, når den synger. Man kan undertiden høre et hæst "skrig", som kan minde om et mindre rovdyr og tæt på kan man undertiden høre et kattelignende "mjauen".

I litteraturen er angivet, at hunnerne kan "svare" med en kort sang, eller den kan være synkroniseret med hannens sang. Jeg har dog ikke været i stand til at afgøre, om de sangvarianter, jeg har hørt, skulle stamme fra hunner.

Det er mit indtryk, at Vagterne synger i al slags vejr. Jeg har foretaget undersøgelser i både blæst og regn og stadig hørt syngende Vagtler. Blæsten kan dog være så kraftig, at det er umuligt at høre noget for suset i træer, blade og vegetation.

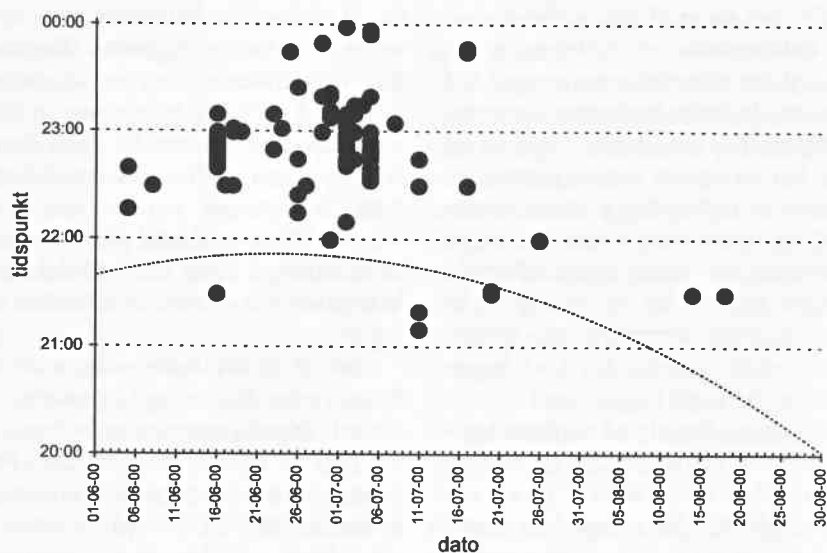

Fig. 1. Tidspunkt for hørte vagtler i aften-timerne (kl. 20.00 - kl. 24.00) i 2000 og 2001. Solnedgang markeret med stiplede linie. Alle data indsat i 2000-årsskema. N=90. At der stort set ikke er registreret syngende vagtler efter mid-juli, er sandsynligvis kun et spørgsmål om den feltornitologiske aktivitet.

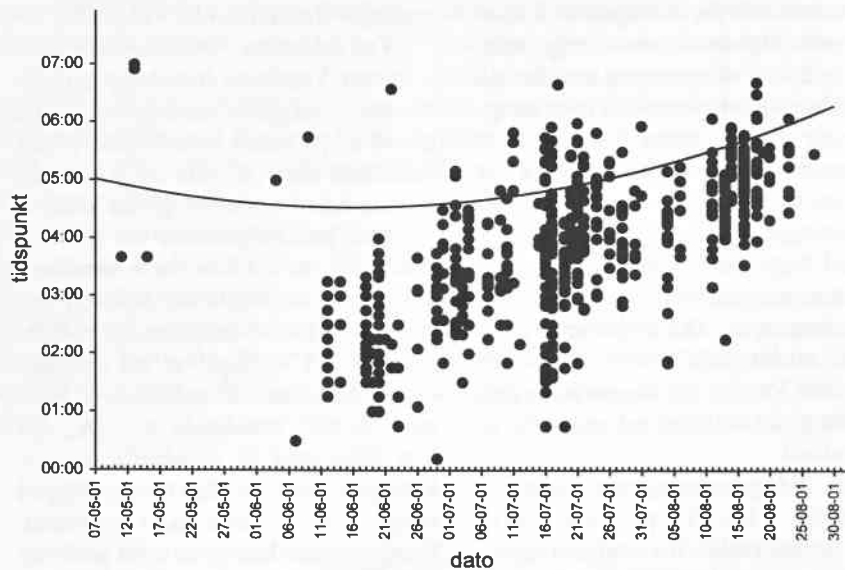

Fig. 2. Tidspunkt for de hørte vagtler i nat- og morgentimerne (kl 0.00 - kl. 7.00) i 2000 og 2001. Solopgang markeret med stiplede linie. Alle data indsat i 2001-årsskema. N=623.

Biotoperne

Da registreringsarbejdet for en stor del af tiden foregår, når det er mørkt, kan det være vanskeligt at få et detaljeret indtryk af biotoperne - både for Vagtler og Engsnarren. Desuden kan det være meget vanskeligt at stedfæste de syngende fugle helt præcist.

Hos Engsnarren er det dog overraskende, at fuglene mere er truffet i intensivt dyrket agerland - primært kornmarker - end i de ekstensivt drevne engområder, som litteraturen oplyser om. Sønderjyske ådale og en-

gområder er gennemkørt, og der er kun fundet få eller slet ingen Engsnarre her, mens de fleste er fundet i forholdsvis tørt agerland med korn- og brakmarker. Umiddelbart ser det ud til, at det er helt tilfældigt, hvor Engsnarren slår sig ned i Sønderjylland.

I Sønderjylland er de tætteste Vagtelbestande fundet i det åbne flade eller svagt kuperede landskab med kornmarker - på hedesletterne vest for højderyggen - i de områder, hvor der normalt ikke kikkedes efter fugle. Om

der skal være en god portion småbiotoper - hegn, smålunde, vandhuller o. lign. i de gode Vagtelområder, har undersøgelserne endnu ikke kunnet påvise.

Ynglebestanden

Både Vagtler og Engsnarre har en meget skjult levevis, der er med til, at kun ganske få fugle bliver set. Det er formodentlig grunden til, at der kun registreres ganske få kuld af de to arter i Danmark.

Vagtelen yngler sent i Danmark. Man mener, at når de danske Vagtel dukker op i landet, har de allerede haft et kuld i det sydlige Europa. Når ungerne her er flyvedygtige og føden sparsom, trækker de længere mod nord f. eks. til Danmark og lægger endnu et kuld. Ungerne fra første kuld kan sandsynligvis deltage i den danske ynglebestand samme sommer.

En metode til at registrere flere Vagtelkuld, kunne være at opsøge landmændene, når de er i gang med høstarbejdet. Jeg har talt med flere landmænd, der kan berette om opflyvende Vagtel under høstarbejdet. Eneste ynglefund af Vagtler i 2001 er gjort under høstarbejdet af en landmand.

Alle eksperter er enige om, at en syngende Engsnarre på ingen måde kan sættes lig med et ynglepar, men dog med et territorium. Mange hanner strejfer rundt - f. eks. efter at have lagt en hun på æg. Den tyske Engsnarreforsker Norbert Schäffer

opstiller følgende kriterier for, at der sandsynligvis er tale om yngel: Hannen skal starte med at synge før midten af juni (baseret på undersøgelser i Polen og Sydtyskland - måske lidt senere her i landet), der skal være mindst 3 hanner i sanggruppen, og hannen skal synge i mindst to uger.

Send ind - dine registreringer kan bruges

Jeg håber, du er blevet inspireret til selv at tage på en tur i skumringstiden eller om natten for at høre det specielle liv, der udfolder sig på det tidspunkt. Ud over fuglene er der også en del andre skabninger, som kan være med til at turen bliver en spændende oplevelse. F.eks. er de fleste pattedyr aktive, og flere arter kan man sagtens komme til at se og høre. Paddernes kvækken er ligeledes et meget spændende indslag i natlivet.

En vigtig del af naturbeskyttelsesarbejdet er at registrere, indsamle materialet og bearbejde resultaterne. Send derfor dine registreringer ind til de institutioner (f.eks. Dansk Pattedyratlas) eller personer (f. eks. DATSY-artskoordinatører), som kan have en interesse i at se og bearbejde dine iagttagelser og registreringer. Hvis du gør det, vil det i den sidste ende forbedre vores viden om den danske natur.

Skulle du "falde" over Vagtel eller Engsnarre - hør eller se dem, er jeg meget taknemmelig, hvis du vil sende dine registreringer.

Ved indsendelse af data skal de

altid indeholde dato, helst tidspunkt, lokalitet. Lokaliteten skal være så præcis som muligt - helst plottet ind på et kort, hvis det drejer sig om flere registreringer. En angivet lokalitet kunne f. eks. være Vengelund, Veng, 10 km N for Skanderborg. For flere arter, er det ligeledes vigtigt at be-

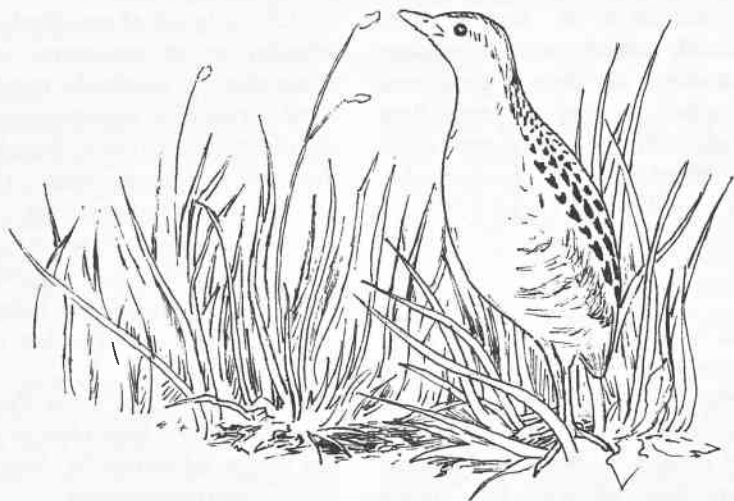
skrive de nærmere omstændigheder ved registreringen, eksempelvis biotopen. Og så selvfølgelig adresse, så jeg har mulighed for at give en tilbagemelding om årsresultatet.

Go' jagt i sommernætterne!

Knud Fredsøe, Simmerstedvej 48, 6100 Haderslev, tlf. 7453 4856
DATSY-artskoordinator for Vagtøl og Engsnarre

Reference:

Knud Fredsøe og Jesper Tofft, 2001; Markant optræden af Engsnarre i Sønderjylland 1999 og 2000, Panurus 2001 nr. 1
Knud Fredsøe, 2001; Invasion af Vagtøl i Sønderjylland 2000, Panurus 2001 nr 3.
Michael Grell, 1998; Fuglenes Danmark
Michael Grell, 2001; Truede og sjældne ynglefugle i Danmark 2000, DOFT 2001 nr. 2
Uffe Gjøøl Sørensen, 1995; Truede og sjældne danske ynglefugle 1976-1991. DOFT 1995 nr. 1

Operation Natlyt

Af Søren Gjaldbæk

I forlængelse af artiklen om Vagtøl og Engsnarre skal vi hermed henlede opmærksomheden på et lidt mere ambitiøst projekt, nemlig Operation Natlyt. Arrangementet er endnu et i rækken af feltprojekter arrangeret af DOF's Feltornitologiske Udvalg.

Registreringen og kendskabet til vore nataktive arter er ikke særlig god, en naturlig følge af, at den ornitologiske aktivitet ikke er særlig stor på den tid af døgnet. For at rette op på dette opfordres alle feltornitologer til at drage ud i sommernætterne i weekenderne 31. maj – 2. juni og 14. – 16. juni.

Arter af særlig interesse er Rørdrum, Dobbeltbekkasin, Engsnarre, Vagtøl, Plettet Rørvagtøl, Vandrikse, Natravn, Sydlig Nattergal, Græshoppesanger, Sivsanger, Savisanger, Flodsanger og Drosselrørsanger. Alle disse arter kan træffes på Fyn, det er bare med at komme ud og lytte. Der er mange oplagte lokaliteter at besøge, det er udover Engsnarre- og Vagtøllokaliteter hovedsageligt mose- og rørskovsområder. Man behøver ikke at bevæge sig langt, i Odense kan man få

glimrende "natlyt" langs Odense Å eller ved Bispeengen. Selv om man ikke får hørt så mange fugle, er det altid en dejlig, stemningsfuld oplevelse at opleve naturen ved nattetid.

Projekter af samme art har med stor succes været afholdt i vore nabolande, hvor man som sidegevinst også har registreret sjældne arter som Sorarørvagtøl, Dværgørvtelt, Lille Rørvagtøl, Stribet Græshoppesanger og Vandsanger. For drømmerne er arter som Dværghejre, Dværghornugle, Buskrørsanger og Lille Rørsanger også inde i billedet, de er alle truffet i Danmark i månedsskiftet maj-juni.

Man tilmelder sig arrangementet via hjemmesiden phyl.dk eller til Sebastian Klein på telefon 21 73 39 63. Her vil man være behjælpelig med koordinering af lokaliteter. Hvis man deltager uden at tilmelde sig kan man indberette sine observationer til DOF-Fyn af de vanlige kanaler – se side 2 i dette blad.

For at varme op – det kunne jo være, at man ikke har stemmerne på alle target-arterne ovenfor i frisk erindring – afholder DOF-Fyn en opvarmningsaften.

orienterings/opfriskningsaften

Dato: Torsdag den 23. maj

Sted: Lokalet på Risingskolen, Odense

Mødetid: kl. 19.00

Yderligere information: Flemming Byskov, 65 98 22 18. Alle er velkomne.

Påskedage i Egypten 2002

Tekst og fotos: Michael Mosebo Jensen

Optakten

Allerede i flyet hjem fra Marokko sidste år begyndte vi at drømme om Egypten. Vi, det var Søren Bøgelund, Kurt Kaack Hansen, Flemming Byskov og undertegnede. Selvfølgelig var vi voldsomt opsatte på sådan en tur. Først og fremmest var den billig (2700 kr/pers med rutefly til Cairo t/r, hvilket ville give os 11 dage). Der var talrige rapporter om store ørnetræktal langs Rødehavet og udsigt til op mod 50.000 storke til overnatning. Der var mulighed for at støde på den underfundige Brogede Riksesneppe i deltaet. Der var de vandede haver, der var veritable magneter for rastende småfugle, som kom ud af ørkenen og i det hele taget en masse glade nye *VP'ere i sigte. Imidlertid var der jo også det med den obligatoriske kolonnekørsel, hvis man bevægede sig blot 100 km syd for Cairo eller skulle ind til Nilen fra Rødehavet. Vi vidste jo, hvilken dræber det er for den spontane fuglekigger, der foretager den ene katastrofeopbremsning efter den anden, når en stenpikkerhale ikke lige ses ordentligt med 80 i timen, eller en prik kredser over en bjergkam. Der var også spørgsmålet om grænserne for Mellemøstkonflikten og dønningerne efter bombardementerne

i Afghanistan. Nå, men formanden lod sig i hvert fald ikke mærke med nogen ændring efter 11. september, da vi skulle checkes i Billund. Ikke engang én for alle andre ret utvetydig illustration af en damptrølle, der destruerer passagerers uønskede genstande, lod til at anfægte stoltheden over at have en alt-i-én-super-langkniv i håndbagagen. Kniven måtte tilbringe påsken i en busk ved indgangen. Manden var knækket, men fik dog genoprejsning, da han fik smuglet et videokamera forbi tolderne i Cairo. Gud bedre det! – men mere om det senere!!

Til Suez

En Corolla blev vores for de næste 11 dage og 2900 km. Kurt lærte sig snart den særegne egyptiske vigepligt (det gælder simpelt hen om at komme først) og kunsten at manøvre uden om totalt mørklagte biler under den eksotiske egyptiske nattehimmel. Vejene er fine; men det er unægtelig særpræget at møde biler uden den mindste antydning af lys i totalt mørke.

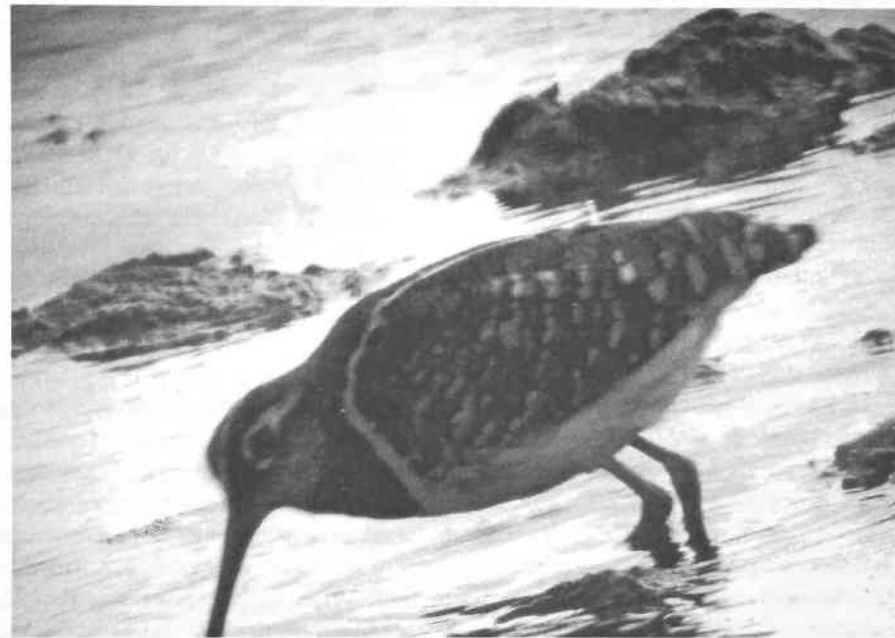
Første mål gjaldt Suez, hvor vi overraskede 300 **Huskrager**, der var gået til ro i en park. Da de begyndte at gøde Flemmings hovedbund, fandt også vi nattely på vores udvalgte Ho-

tel Arafat. Næste morgen blev det til lidt obs i den opvågnende stad, inden vi fik eskorteret formanden med samt videokamera væk fra de åbenbart alt for fristende hangarskibe i den berømte og ømtålelige kanal, inden andre ville gøre det mere håndfast.

1500 ørne på et par timer

Vi tog sydpå langs Rødehavet, og knap var Søren begyndt den nostalgiske fortælling om rovfugletrækket på Sydlangeland, før det brød løs. En bjergkam 37,7 km syd for Suez viste sig at være *stedet* for ørnetrækket den formiddag. Små Skrigeørne, Steppevåger, og Slangeørne vældede frem blandet med

Steppeørne, Ådselsgribbe, Sorte Glenter og Ørnevåger. Enkelte Dværgørne og endda 2 Kejserørne blandede sig i opvisningen. Ved 10-tiden var der afmatning, og vi fortsatte 20 km længere sydover, alt imens Korttåede Lærker og Rødryggede Svaler stadig kom trækkende mod os. En time senere gjorde vi holdt ved en ny bjergkam, og inden middag havde vi nu nået i alt 1339 Små Skrigeørne, 600 Steppevåger, 104 Slangeørne, 50 Steppeørne, 35 Sorte Glenter, 12 Ørnevåger og 11 Ådselsgribbe.

Den underfundige Riksesnepe.

* En VP'er er en art set i Vest-Palearktis, dvs Europa + Nordafrika til Sahara, dele af Mellemøsten og Rusland til Ural.

"No, problem. Only five minutes, sir!"

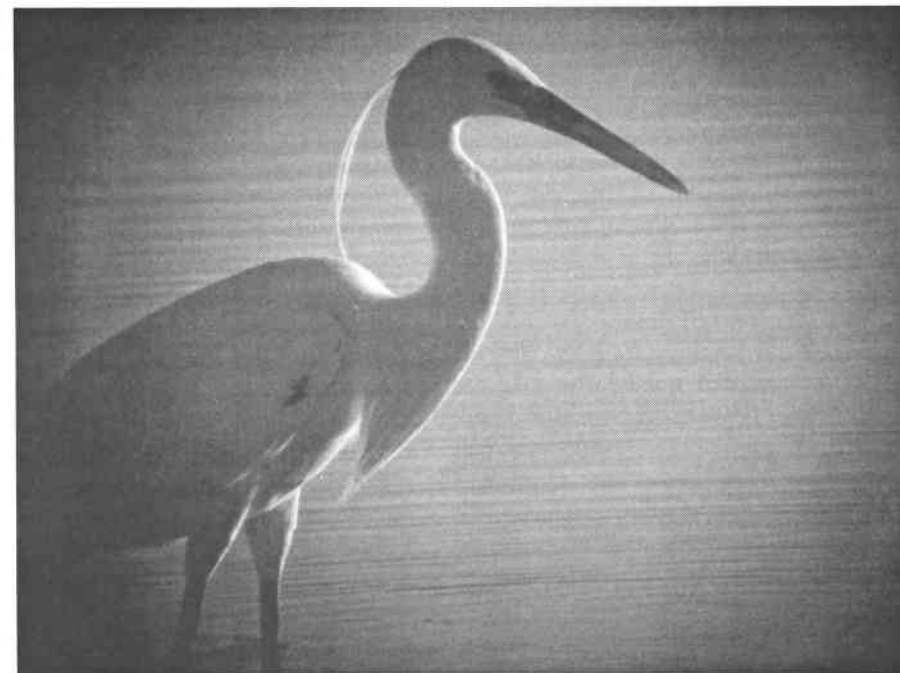
Det er lidt småt med hoteller på den strækning, så vi måtte ty til et luksushotel til 250 kr./pers. med lækker egyptisk aftensmad og indbygget fuglelokalitet inden morgenmaden. (Ellers holdt vi et budget på 200 kr/dag/person, der dækkede mad, logi, benzin og lommepenge). Er der lidt vand og lidt grønt, så har man simpelthen en femstjernet fuglelokalitet på disse kanter. Ved kysten rastede 500 Tyndnæbbede og 75 Hvidøjede Måger, og der var både Bergius, Bengalsk og Hvidskægget Terne. Hotelhaven husede Masketornskader, Blådrosler, Vestlige Bulbuller, Hærfugle, Isabellastenpikkere, og i bækken stod der tålmodige Tophejrer, mens plaskene kom fra ivrige Gråfiskere.

Vi skulle videre sydpå, indtil 2 Plettede Sandhøns brat satte en stopper for kørslen 30 km syd for Ain Sukhna. Der skulle dog snart vise sig en mere massiv hindring for vor færden på dette sted. Det gik ellers fremragende. En doven Bleg Gulbug kom ud af busken, turens eneste Hvidryggede Stenpikker havde besat en klippe, de Korttåede Lærker blev bare ved med at strømme nordpå i hundredvis, en flot Steppehøg han strøg samme vej – og endda Ørkenstenpikker sås på træk. Kameraet og videoen havde netop indfanget Hvidøjede Måger på pittoreske rødehavsskær, da noget

andet dukkede op praktisk taget af sandet. Høfligt ville de lige checke vores pas, og snart søgte radiosendere kontakt med overkommandoen. Det tog lidt tid, kan man vist roligt sige. Der kan selvfølgelig indvendes, at havde de ikke tilbageholdt os i de næste mange timer, ville Stor Sorthovedet Måge ikke være kommet på listen. På den anden side blev storketallet noget decimeret af denne seance. Vi havde planlagt at se op mod 50.000 falde ned fra himlen sammen med solen; men det viste sig altså, at vi lige skulle vente "five minutes" og ikke kunne være på storstedet på det planlagte tidspunkt. Derimod fik vi set to militærlejre indefra, fik lov til at redegøre for vores særegne interesse over for generalen, mens vi nød en cola, opnåede at blive eskorteret 220 km af det egyptiske militær uden egentlig at få at vide, hvad vi havde gjort galt. Kamera og video fik de aldrig checket, og vi skiltes efter 6 timer, mens vi udvekslede høflighedsfraser om, hvor hyggeligt det jo havde været.

De havde taget kysten!

Kursen blev igen sat sydover; vi nød vores genfundne frihed og fejrede det med en Stor Hornugle af den rigtige ikke genudsatte ørkentype (ascalaphus). Hurghada blev næste stop, men en noget frustreret oplevelse. Denne gang var det ikke cirkus mili, der tog vores obs.tid, men derimod en ligeså stor magtfaktor i

Revhejre.

det egyptiske samfund: de store turisthoteller. De havde simpelthen besat kysten og udjævnet vandhullerne i et sandt byggehelvede. Der var meget få åndehuller tilbage, hvor man kunne nyde en Revhejre. Hvad gør man så? Man kører videre til El-Quseir og finder sit eget hotel. Denne gang en smuk gammel grosserer villa fra 1920'erne med originalt træværk og nænsom restaurering, egen adgang til havet, hvor man kunne sidde og blive fortjent betjent med grillet fisk og kardemommekaffe, mens Sodfarvede Måger, Revhejrer i begge faser,

Rovterner, Skestørke, Gråfiskere og Fiskeørne fouragerede lige så ihærdigt.

Ny strategi

Kørslen fortsatte, og vor strateg Kurt Konstabel fik en ny opgave. Færdsejen var til at overskue, så nu gjaldt det om at finde obspunkter, der holdt os usynlige for militærets observationstårne, der efterhånden dukkede op med kun 3 kms mellemrum. Det lykkedes fortrinligt, alt imens vi fik Lannerfalke, Berberfalke, Rødhovede Tornskader, Hvidkronede Stenpikkere og masser

af Ørkenravne på klos hold. Vi nærmede os et nyligt åbent område ned til den sudanske grænse. Det var en noget tøvende vejspærring ved Marsa Alam. Vi var tydeligvis nogle underlige turister, og før vi blev for suspekte, vendte vi om og søgte tilbage til det normale turisthelvede ved Hurghada.

Med flyvebåd til Sinai

En lidt dyr løsning (2000 kr i alt) var det at tage den norske flyvebåd fra Hurghada og over til Sharm-el Sheikh på Sinai, men det lød spændende. Det var det ikke! Havet var tomt som Horseklint i østenvind; men bortset fra de to paranoide bagagecheck, da vi skulle forlade den ene egyptiske havn for at lande i den næste, var det en hurtig løsning – og tid er fugle! Jeg græmmes ved at tænke på overgrebene mod naturen i Hurghada – men det sydlige Sinai var værre endnu. Hvis vådområderne ikke er konverteret til skattetænkende byggetomter, så er de oliepøle, og hele kysten er besat, så man ikke engang kan få sig en anstændig Mangrovehejre.

Op ad østkysten ligger overraskende et reservat, Nabq, og bortset fra, at militæret pludselig også har taget den sydlige del af det, er det egentlig et rart sted med verdens nordligste mangrove som grøn kulisse til ørkenpræget. Der var Ørkenpræstekrave som ved Vidåen, men også et par stykker i farver, og mange af vores hjemlige vadere

flankeret af Rovterner, Revhejrer og 14 Sodfarvede Måger. Om aftenen var de vanlige hoteller afløst af arabisk bounty-stemning: så mens tropenatten sænkede sig over vore palmehytter ved koralrevet, genopfriskede vi lotusstillingen på de henslængte tæpper i baren og nød myntete og vandpipe.

Munkeoasen

Tværs over det smukke Sinai er der meget øde, også fuglemæssigt, selv om vi da også kørte ind i et pænt rovfugletræk med 515 Steppevåger og 10 Sorte Glenter, og Isabellastenpikkere sås hist og pist. Imidlertid gav det også pludselig et Sortstjertepar ét sted, Sortstrubet Sanger et andet og en samling buske husede ved nærmere eftersyn både 3 Kratsangere, 2 Klippestenpikkere og 1 Østlig Bjergløvsanger, mens Bleg Klippesvale gjorde sit bedste for at flyve os ned. Et af Sinais attraktioner er Skt. Katharina-klosteret. Folk valfarter dertil for at se solen stige op. Det måtte vi også sande morgenen efter, at vi var stået op med de første munke. Vi gik i den grad mod turiststrømmen op ad bjerget; men vi søgte heller ikke solen, selv om det var koldt nok sådan en morgen. Området huser nogle specialiteter såsom Sinai Karmindompap, Tristams Sortstær, Ørkenhøne og Chukarhøne. Sidstnævnte galede allerede som en anden Fasan ovre fra klipperne, før lyset kom, og de andre kom også hjem uden det store besvær.

Der var overraskende nok også 5 Kratsangere i bjergene nord for klosteret, flere Sortstrubede Sangere, Østlig Bjergløvs, Klippestenpikker... Et spændende område. Selv munkene overraskede. Da prioren fik øje på vores redskaber, slap han sit oldgræske tungemål, og på formfuldendt tysk forlangte han en redegørelse for, hvorledes Zeiss og Leica matchede hinanden i de forskellige udgaver prismæssigt og kvalitetsmæssigt.

Fra ørken til frugtbart delta

Lige inden vi forlod Sinai-halvøen skulle vi lige smage lidt sandstorm

mellem tænderne; men da først vi var kommet op til kanalerne nord for Suez ændrede landskabet sig markant. Der blev frodigt, de Grønne Biædere begyndte at vise sig på trådene, og på vej til overnatning i Suez blev vi fulgt af 2000 Huskrager, 1720 Kohejrer og minsandten 500 Gråspurve med samme ærinde. Denne gang undlod vi dog at opsøge deres soveplads. Næste morgen tog vi mod Ismailia ved at følge kanalen og de små landsbyer, en tur der viste sig at være et sandt eldorado for sådan nogen som os: Der var 6 arter af skrigefugle med i alt omkring 150 fugle, flest Gråfiskere, Smyrnaisfugle og Grønne Biædere.

Papyrusanger.

Blå Glenter sås jævnt fordelt i landskabet, og Papyrussangere, Cistussangere, Yndefuld Sanger, Sporeviber, Palmeduer og Vestlig Bulbul gav sig til kende ved enhver lejlighed – og hvad der var nok så væsentligt: folk bød os velkomne overalt og var sundt nysgerrige uden at genere på nogen måde. Selv den sædvanlige civile politibetjent lod sig stille tilfreds med et kig i passet, scopet og fuglebogen.

Den Brogede Riksesneppe

Så endelig lykkedes det – efter en del granskning af vandhuller, stod den jo bare lige dér midt det hele. Broget Riksesneppe, hun. Det er vigtigt det med hunnen, for den er meget smukkere end hannen som ved Pomeransfugle og svømmesnepper. Men den forsvandt hurtigt, da vi kiggede på den. Samme aften fandt vi dog 2 hunner og en han mere i et mudderhul. De sad helt stille og bevægede kun hovedet ganske lidt på sned, synkront, da en Tårnfalk passerede over. Vi ventede i bilen, til mørket faldt på, og så begyndte et sælsomt skue med underlige lyde, hvor hunnerne løb efter hannen. Ligesom ved vor hjemlige Dobbeltbekkasin, fandt vi ud af, at den kunne ses selv midt på dagen dog med den forskel, at det kun var i overskyet vejr, den var fremme. Lige så snart, at solen kom frem på himlen, løb den ind og gemte sig mellem planterne. Siden kunne den ved nøje granskning af hver enkelt plante med

skopet genfindes stående dér med sit dybe skovsneppeblik følgende vores bevægelser. Det blev til i alt 11, meget mere end vi havde turdet håbe på.

260 Damklirer i én flok

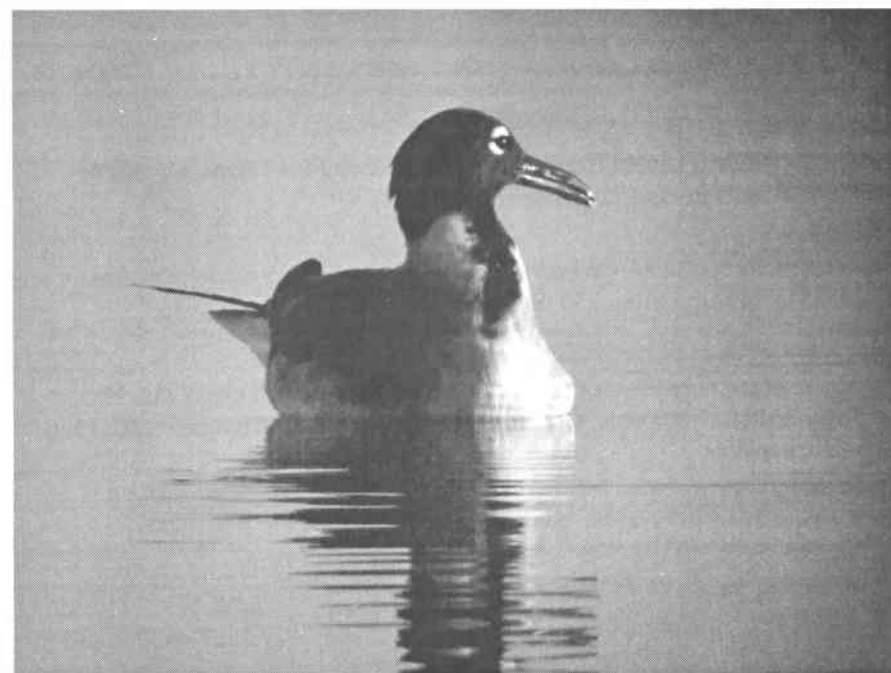
Et smut forbi Port Said viste en lignende mangfoldighed som deltaet, men af folkekultur – en herlig sydende markedspladsstemning i denne toldfri stad fik vi lige snuset til, da vi stoppede for at købe vores daglige brød på det lokale bageri. Udenfor ligger et kæmpe ferskvandsområde med mængder af vandfugle, bl.a. bemærkedes 150 Atlingænder, 550 Brushøns, 710 Tyndnæbbede Måger, 1900 Hvidskæggede Terner og hele 280 Damklirer i én flok.

En invitation til en hejrekoloni

Vi tilbragte de næste par dage med at køre rundt i deltaet omkring Ismailia og Abbasa, og det blev ved med at være overdådigt med fugle. Fiskedammene var specielt givtige med vadefugle (bl.a. søvnige Senegaltrieller); men en hejrekoloni i deltaet er noget for sig. Sådan én blev vi specielt indbudt til at bese på nærmeste hold. Egypterne passer ikke særligt godt på deres natur, men hejrerne værner de om og er stolte af, for de tager en masse utøj. Denne hejrekoloni viste sig ved nærmere øjesyn at indeholde 110 Tophejrer, 600 Silkehejrer, 1300 Nathejrer og

2000 Kohejrer samt en overraskende Sultanhøne, der klatrede rundt oven på rørene for ligesom at inspicere det hele fra oven, alt imens Sporegøgens underfundige boblende lyd akkompagnerede hele sceneriet. Lad det blive den sidste lyd fra Egypten,

mens et par tørre tal også vidner om en forrygende tur: 155 turarter, 29 nye VP'ere (for undertegnede personligt) og 1 stk. super-alt-i-én-langkniv retur til formanden fra en noget svær lokaliserbar busk i Billund Lufthavn.

Hvidøj Måge.

Landslejr på Bornholm 2002

Af Arne Bo Larsen

Kære Ungdomsmedlem

Der er nogen tid endnu, til vi skal have landslejr på Bornholm i perioden 12. til 16. oktober (se Pullus nr.1, 2002), men vi skal allerede nu have din bindende tilmelding, da vi i god tid skal bestille pladser hos DSB og på færgen til Bornholm. Tilmeldingen bliver efter "Først til mølle først malet" princippet, så hvis du vil være sikker på en plads, så er det nu du skal afgive en bindende tilmelding til en af nedenstående ledere.

HUSK: TILMELDINGSFRIST SENEST 1. JULI 2002

Lejrens ledere

Arne Bo Larsen, Ursula Burmann (Århus), Steen Flex (Vestsjælland) og Eilif S. Bendtsen og Jane Jensen (Bornholm).

Pris

Efter tilskud fra Dansk Ornitologisk Forening, er prisen for lejren inklusiv husleje, rejse og forplejning 750,00 kr. pr. deltager.

Betalingsfrist 1. september 2002

Inden 1. september 2002 skal beløbet 750,00 kr. sendes i check mærket "Landslejr2002" til Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V.

eller overføres til

Danske Bank, Konto 4180-4180634932, Swiftcode: DABADKKK

Husk at mærke overførslen "Landslejr2002".

Tilmeld dig hos

Arne Bo Larsen 8639 4604 Email abl@c.dk, Steen Flex 5927 4069 Email steenflex@mail.tele.dk eller Eilif S. Bendtsen 5695 8004.

Kontakt DOF Fyns rige onkel Flemming Byskov på 65 98 22 18 – han giver sikkert et lille tilskud!

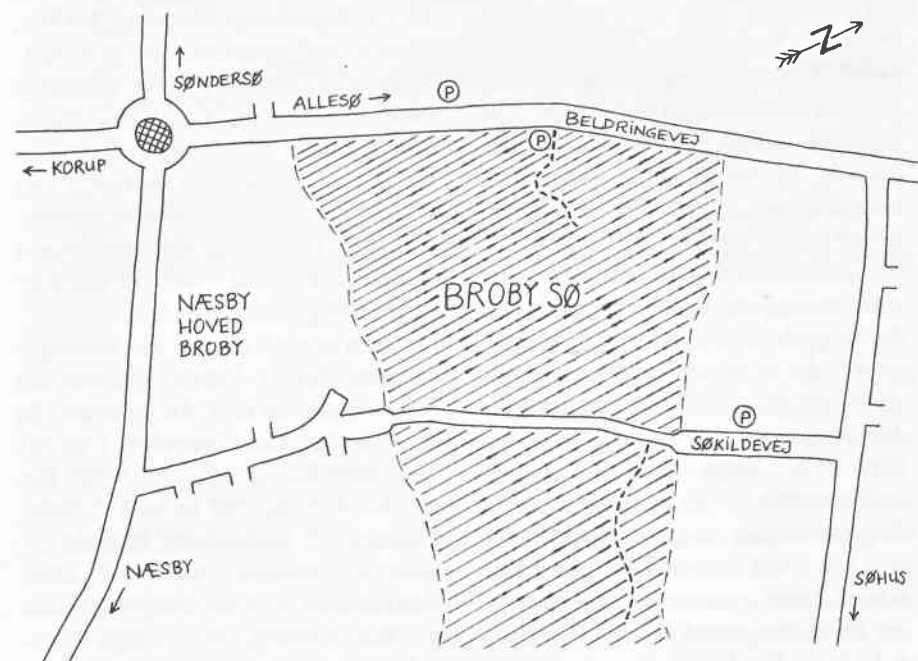
Som perler på en snor

- en beskrivelse af Broby Sø eller Mose alt efter temperament
Af Henrik Kingo Andersen

På utallige opfordringer fra vores kære redaktør følger her en beskrivelse af Broby Sø. Efter et besøg på lokaliteten vil de fleste nok kalde det en mose, og det er det nok også, men det var oprindeligt en sø, så det vil jeg blive ved med at kalde den.

Broby Sø er en af mange små perler, der ligger langs Viemoseren-

den. Renden munder ud i Stavidsåen, der igen løber ud i Odense Kanal og dermed Odense Fjord. Ved udmundingen ligger Bispeengen, som jo er en dejlig lokalitet med et godt og varieret fugleliv. Dernæst følger Næsby Mose, hvor der både yngler Rørhøg, Vandrikse, Lille Lappedykker, Græshoppesanger, Sivsanger og meget an-

det. Kirkendrup Mose er den næste i rækken, som ligger op ad den nytillantede Kirkendrup Skov. Der yngler også Rørhøg, Lille Lappedykker, Grågås, Græshoppesanger med mere. Til sidst, eller næsten, følger så Broby Sø, som også har et rigt fugleliv. Af ynglefugle kan nævnes, Grågås, Knopsvane, Gråstrubet og Lille Lappedykker, Vandrikse, Blishøne, Grønbenet Rørhøne, Gråand, Rørhøg, Musvåge, Vibe, Stær, Rørspurv, Rørsanger, Kærsanger og Nattergal. Længere inde ad Viemoserenden kommer så Viemosen og slutteligt et lille moseområde vest for Søndersø Skov.

Broby Sø består af tre små søer, et større rørskovsområde, render, våde enge, et mindre skovområde og nogle tilgroede områder. Det er et varieret område, og der er nogle gode græsningsområder til gavn for blandt andet de mange ynglende Grågæs.

Lokaliteten er gennemskåret af en asfalteret vej/sti (Søkildevej), hvorfra der er gode oversigtsforhold. Derudover er det småt med stier, men der er én sti der går ned til området fra Beldringevej. Man kan i øvrigt stille sig flere steder langs vejen og have et godt overblik. Stien som går ned fra Beldringevej er dog ikke noget godt sted at gå ned, i hvert fald ikke i maj måned, hvor gæssene fouragerer meget på denne græsskråning. Det erfarer jeg selv på mit sidste besøg, så det vil jeg meget fraråde. Senere på sæsonen er det ikke noget problem.

Broby Sø har som tidligere nævnt et rigt fugleliv, størrelsen taget i betragtning. Jeg vil ikke komme nærmere ind på tidligere års ynglefugle, men blot nævne at en gammel tælling fra 1980 har både ynglende Rødben og Dobbeltbekkasin, begge med 2 par og 1 par Gul Vipstjert. De fugle yngler ikke i området mere, men en tælling den 3. maj i år viser, at Grågåsen yngler med 20-21 par, derudover Knopsvane 2 par, Gråstrubet Lappedykker 1-2 par, Lille Lappedykker 3-4 par, Rørhøg 1 par, Musvåge 1 par, Gråand 6-8 par, muligvis Troldand 1 par, Blishøne 20-25 par måske endda 30 par, Grønbenet Rørhøne 3-5 par, Vibe 2 par, Rørsanger 3 par + Rørspurv, Stær, Hvid Vipstjert, Stillits og flere almindelige arter. Vandriksen har jeg ikke registreret i år endnu, men sidste år var der i starten af juni 4 "syngende" fugle. Af ikke registrerede arter i år er der selvfølgelig også mange af sangerne - men det kommer forhåbentlig.

Søen er også en god fouragerings- og rastelokalitet. Sidste forår var der blandt andet op til 7 Atlingænder, de er desværre ikke observeret i år. Af arter som fouragerer eller raster kan nævnes: Grågås med op til 150 fugle, Blishøne 75, Krikand 30, Pibeand 20, Skeand, Troldand, Taffeland, Dobbeltbekkasin 5, Vibe 200, Strandskade, Blå Kærhøg, Spurvehøg, Tårnfalk, Stær og alle 3 svalearter.

Atlinganden ses regelmæssigt i Broby Sø. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Stæren kan man opleve som "sort sol" i miniformat med 2500-3000 fugle ultimo marts - primo april. Og svalerne fouragerer i sommermånederne i blandet flok på op til 800.

Broby Sø kan også byde på en enkelt sjældenhed: en syngende Droselsrørsanger som Ole Scharff opdagede den 21. maj 2000; den blev på lokaliteten i 3 dage.

Den 9. maj i år fik jeg en ny "Broby Sø-art", idet jeg på min morgentur i mosen hørte en Græshoppesanger.

Måske kan denne lille beretning få flere til at tage en tur til Broby Sø, den er bestemt et besøg værd, og det kunne jo være, at der dukkede en ny sjældenhed op - hvem ved!

Fra felten

Af Martin Søgaard Nielsen

Denne udgave af "Fra felten" dækker perioden primo 1. februar - 1. maj. Perioden bød ikke på mange overraskelser og som sidste år slog foråret sent igennem, primært grundet koldt vejr i Mellem- og Sydeuropa. Fugle mærket med * skal godkendes af SU for at kunne optages på de officielle lister.

Sortstrubet Lom

25/3-30/4 512 SØ Sønderhjørne (PDP).

Sorthalset Lappedykker

1-7/4 1-3 Brændegård Sø (GJØ, Per Hindslund). 2-14/4 1-4 Arreskov Sø (LBR, FIE, EEH).

Nordisk lappedykker

28/3 1 R Rud, Føns Vig (RNI). 21/4 8 på havet ud for Tryggelev og Salme Nor (NRA). 30/4 1 Arreskov Sø (NBJ).

Hvid Stork

7/3 1 S Vindinge, Nyborg (NN). 9/3 1 R-T Odense Å, Hjallose (Connie Rasmussen). 8/4 1 SØ Mullerup Skov (TMØ m.fl.). 25/4 1 R (10:00) Hov Nordstrand (EDA), 1 R (14:00 samme?) Rørbæk, Revninge (NN).

(Sort Svane)

24/2 1 Landet Tåsinge (PVR).

Tundrasædgås

3/2 5 Tybrind Vig (MMJ). 1/3 rastede 1 med 5 Kortnæbbede Gæs på Gyldensteens Enge (SG).

Kortnæbbet Gås

3/2 2 Landet Melby/Lundby (HMØ). 9/2 20 FU Tryggelev (ELM). 10/2 15, 14/2-3/3 5 Maden Helnæs (CMI, THH, Outi Tervo m.fl.).

Lysbuget Knortegås

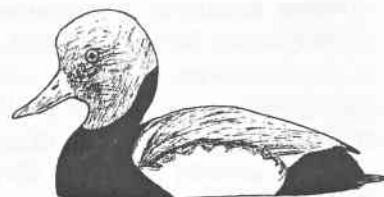
9-10/2 6 R, 10/3 9 R Søby Monnet (PVR, MOK, DOF-Fyn eksk.). 16/2 20, 17/3 21 Mågeøerne, Bogense (JEB, SG, THH).

Canadagås

2/2 72 R Horseklint (ELM).

Rødhovedet And

27/3 1 par fouragerende i hovedsøen, Tryggelev Nor (OHG).

Troldand

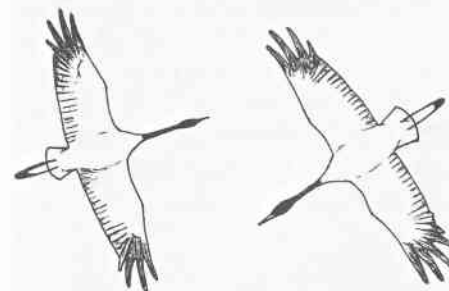
12/3 12500 Henninge Nor er 3. største tal i amtet nogensinde (OHG).

Sortand

27/3 1760 SØ Sønderhjørne, er mange trækkende (PDP).

Lille skallesluger

1+3/2 53, 7/2 44 hanner (hunner kunne ikke ses på grund af vejret! Samlet antal = 100?) Arreskov Sø (PB, EEH).

Fiskeørn

I tiden 3-22/4 er 23-24 eksemplarer set, hvoraf næsten alle er set trække.

Havørn

Der er i perioden set 16-17 forskellige individer i amtet fordelt med følgende alder: **juv.:** 1, **imm.:** 2, **2K:** 2, **2-3K:** 1-2, **4K:** 1, **ub.:** 5.

Duehøg

7/3 5 R Brændegård Sø (FLB, Ivan Abromovicz).

Kongeørn

29/3-10/4 1 2K Nordskov, Fyns Hoved (TSK, Mikkel Rasmussen m.fl.) 22/4 1 2K Ø Spodsbjerg (NRA).

Vandrefalk

Ca. 25 forskellige fugle er set i perioden.

[Sultanhøne]

14/4 1 Tåsinge Vejle (Henning Jensen).

Trane

7/3 1 N-Ø Nørresø (EEH). 10/3 2 NØ Skarø (PHH). 13/3 3 R-V Kværndrup (RYT). 24/3 1 NØ Sønderhjørne (PDP). 27/3 1 R Dalbybugten (ORE). 2/4 2 N Marslev (MRP). 3/4 1 T Enebærødde (THH), 5 Ø Klintebjerg (BAN). 7/4 1 SØ Sollerup (MSN), 3 Ø Maden, Helnæs (NBJ, LIS). 11-20/4 1 Flådet Tranekær (CLD, Gitte Dalskov). 25/4 1 N Tarup Grusgrave (PRA). 28/4 Trane 1 2K R Søgård (THH).

Klyde

17/3 170 R Nærå Strand (SG, THH). 28/4 131 Viggelsø (KDJ).

Hjejle

26/4 4085 R Monnet (PVR).

Sortgrå Ryle

18/2 8 (5 ringmærket og 1 farvemærket) Knudshoved (HKN, HWT). 10/4 4 Hjortø (PHH).

Enkeltbekkasin

29/3 7 Enge ved Pugemølle Å (KBL).
12/4 2 Slambassinnet (SG).

Dobbeltbekkasin

12/4 83 Fjordmarken (SG).

Stor Kobbersneppe

26/3 1 YF Store Egholm (PHH). 26/4
7 YF Monnet, Tåsinge er pænt
(PVR).

Stor Regnspove

14/3 180 R, 12/4 230 R Enebærodde,
sidstnævnte er største **rasttal**
nogensinde (SG).

Mudderklire

29/3 1 Bøjden Nor er tidligste i amtet
nogensinde (NBJ, LIS).

Mellemkjove

22/4 1 ad SØ Sønderhjørne (PDP).

Dværgmåge

18/2 1 3K Bagenkop Havn (JSA).
23/4 34 SØ Sønderhjørne (PDP). 26/4
39 AD R Arreskov Sø (HKN, VKN).

Ride

17/2 1 2K + 1 ad Avernæs Havn
(HKN, MMJ). 16+22/2 1 2K, 18/2 1
ad, 4-5/3 ad + 2K Bagenkop Havn
(JSA).

Sølvmåge

17/2 1 2-3K leucistisk Avernæs Havn
(HKN, MMJ).

Gråmåge

16/2 1 2K Bagenkop Havn (JSA).

Søkonge

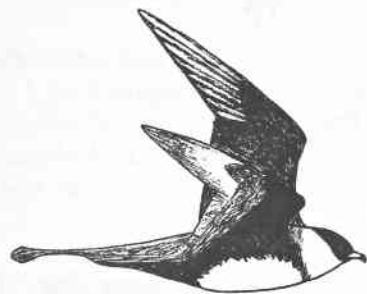
9/3 3 V Flyvesandet (BAN). 1/4 1
FU, 22/4 1 SØ Sønderhjørne (PDP,
Birgit T.).

Kirkeugle

Med. marts - med. april 1 R i
Gulstavområdet (SØB).

Mosehornugle

Der er gennem vinteren og foråret set
rekordmange på Maden ved Helnæs.
21/2 sås hele **10!!!** (NBJ). 26/4 var
der stadig 1 på lokaliteten (EHT).
Øvrige obs. var: 24/2 1 Gesinge
(PVR). 10/3 3 Monnet (DOF-Fyn
eksk.). 24/3 1 Jersore (JEB). 29/3 1
Stegø, Bogense (JEB).

Vendehals

21/4 1 RI Fyns Hoved (JSA, LAH).
26-29/4 1R Ærøskøbing (Kim Bang
Jensen).

En kirkeugle holdt til i længere tid nær Gulstav. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Hærfugl

2/4 rastede en kortvarigt på en mark mellem Søparken (vej) og Odense Å. Som tidligere fugle var denne også væk, da flere kom til for at se den! (HMØ).

Grønspætte

12/3 1 SY Vissenbjerg v. Udsigten (PHV). 4-22/3 1 Kongebroskoven, Middelfart (LLC).

Sortspætte

5/3 1 Svanninge Bakker (PB).

Hvid Vipstjert

16/2 1, 18/2 1 2K Bagenkop Havn (JSA).

Sortrygget Hvid Vipstjert

3/4 1 Vejlen, Tåsinge (EEE).

Bjergvipstjert

18/2 1 Ejby Mølle og Munke Mose (THH).

Vandstær

23/2+20/3 3 FU Odense Å, v. Dalum Papirfabrik (HMØ).

Jernspurv

29/3 418 N Horseklint (THH, ESE).

Rødhals

21/4 500 Fyns Hoved (LAH, JSA).

Blåhals (Sydlig)

16-17/4 1 SY Gulstavområdet (SØB).

Sortstrubet Bynkefugl

17-18/3 1 hun Flyvesandet (THH, SG).

Ringdrossel

19/4 2 Vornæs Skov, Tåsinge (MIB). 21/4 3 Fyns Hoved (JSA, LAH), 1 han Strib (MMJ). 23/4 1 Fyns Hoved (NBJ). 25/4 3R Hov Nordstrand (EDA), 1 Fyns Hoved (NBJ).

Misteldrossel

12/3 56 N, 29/3 60N Horseklint (RYT, ISB, KPO, THH, ESE).

Gransanger

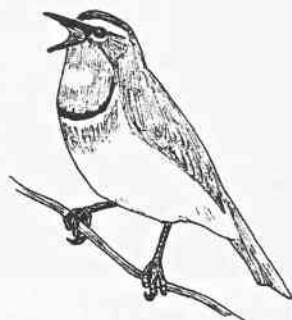
2/2 1 Carsten Hauchs Vænge, Odense M (SG).

Løvsanger

25/3 1 Gudbjerg er rekordtidlig obs. (LBL).

Rødtoppet Fuglekonge

1/4 1 Dovns Klint (FIE, TE, ESE). 22/4 1 Nordfyns Gymnasium (SG)

Stor Tornskade

7/2 1 Holstenshus, Diernæs (PDP). 17/2 1 Gudbjerg (LBL). 24/2 1 Sollerup (NBJ, LIS). 25/3 1 Ny Stenderup (PEB). 29/3 1 Motorvejen, Blommenslyst (TMØ). 1/4 1 Helnæs Made (RSJ, DMZ). 11/4 1 Vågebakken, Hindsholm (GJØ, FLB). 23/4 1 Fyns Hoved (NBJ).

Gulirisk

2/5 2 FU Grusgravene Tarup-Davinde (KEG).

Hvidsiskan

HKN's fund 8/1 1 Knudshoved blev fulgt op af yderligere 1-2 fund i løbet af invasionen. Således: 5/3 1 N Gammelsø, Næsby (THH). 18/3 1 ad FU Østerøsø, Knudshoved (samme som 8/1?) (PDP, Birgit T.)

Stor Korsnæb

25/2 2 Flyvesandet (SG). 9/3 1 N Svanninge Bakker (RYT). 7/4 Sommerhusområdet, Fyns Hoved (LBR).

Rørspurv

29/3 115 N Horseklint (THH, ESE).

Forårsankomst for udvalgte arter

Art	2001	2002	Sted	Observatør
Atlingand	15/3	3/4	Noret, Tåsinge	EEE
Rørhøg	12/3	19/3	Seden Strandby	KDJ
Fiskeørn	30/3	3/4	Flere steder	THH, ESM,PDP
Lærkefalk	21/4	1/5	Egmosen, Gulstav	SØB
Klyde	13/3	12/2 (14/3)	Gyldensten Enge	JEB
Lille Præstekrave	7/4	29/3 (11/4)	Slambassinnet	BJU
Temmincksryle	13/5	26/4	Firtalsstrand	MSN, HEL
Brushane	14/4	29/3	Horne Mølleå Enge	HEA
Lille Regnspove	16/4	19/4	Horseklint	HEA, OHS
Sortklire	11/4	25/3	Tryggelev Nor	SG, THH
Hvidklire	29/4	23/3	Strynø's sydspids	Stig Rubæk
Svaleklire	29/3	1/4	Snarelose	KDJ
Tinksmed	2/5	22/4	Slambassinnet	AMY
Mudderklire	26/4	29/3# (24/4)	Bøjden Nor	NBJ, LIS
Sildemåge	14/3	11/3	Viggelsø	THH
Splitterne	10/3	10/3	Horseklint	EDA
Fjordterne	8/4	14/4	Nørresø	NBJ, LIS
Havterne	7/4	5/4	Flyvesandet	HEA
Dværgterne	29/4	26/4	Monnet, Tåsinge	PVR
Sortterne	29/4	1/5	Arreskov Sø	EEH
Gøg	28/4	2/5	Åmosen, Ollerup	EDA
Mursejler	29/4	1/5	Gulstav Mose	SØB
Vendehals	13/5	21/4#	Fyns Hoved	JSA, LAH
Hedelærke	10/3	10/3	Hov & Fyns Hoved	FNI, LAS, IDA, EDA
Digesvale	3/4	18/4	Brændegård Sø	HKN
Landsvale	3/4	7/4	Lunde	PVR, EEE
Bysvale	21/4	12/4	Brændegård Sø	RYT
Skovpiber	14/4	23/4	F. Hoved & S.hjørne	NBJ, PDP
Gul Vipstjert	28/4	21/4	Fyns Hoved	JSA, LAH

Hvid Vipstjert	10/3	16/2* (5/3)	Bagenkop Havn Horseklint	JSA SG
Nattergal	3/5	-	-	-
Rødstjert	28/4	21/4	Strib	MMJ
Bynkefugl	29/4	23/4	Bynkefugl	JHJ
Stenpikker	3/4	31/3	Fyns Hoved	NBJ, LIS, DMZ
Ringdrossel	3/4	19/4#	Vornæs Skov, Tåsinge	MIB
Græshoppesanger	8/5	3/5	Keldsnor	THH
Savisanger	6/5	-	-	-
Sivsanger	9/5	28/4	Sundet, Faaborg	LBR
Kærsanger	10/5	-	-	-
Rørsanger	29/4	1/5	Svendborg & Arr. Sø	EEE, LBR
Gulbug	8/5	-	-	-
Gærdesanger	21/4	22/4	Ring & Sdr.hjørne	HKN, PDP
Tornsanger	30/4	1/5	3 steder	LBR, THH
Havesanger	4/5	-	-	-
Munk	14/4*	11/3*	Flere steder	Flere
Skovsanger	29/4	-	-	-
Gransanger	16/3*	12/3*	Flere steder	Flere
Løvsanger	3/4	25/3# (18/4)	Gudbjerg	LBL
Grå Fluesnapper	2/5	-	-	-
Broget Fluesnapper	27/4	23/4	Fyns Hoved	NBJ
Rødryg, Tornskade	7/5	-	-	-
Karmindompap	13/5	-	-	-

En asteriks, eksempelvis 16/3*, angiver at arten er set væsentlig tidligere men at dette ikke regnes som egentlig forårsankomst.

Steder med 2 datoer angiver datoen i parentes eks. (11/3) næstkommende observation af arten. Angives kun hvor der er lang tid imellem.

betyder at observationen er beskrevet med tekst.

Efterårsferie

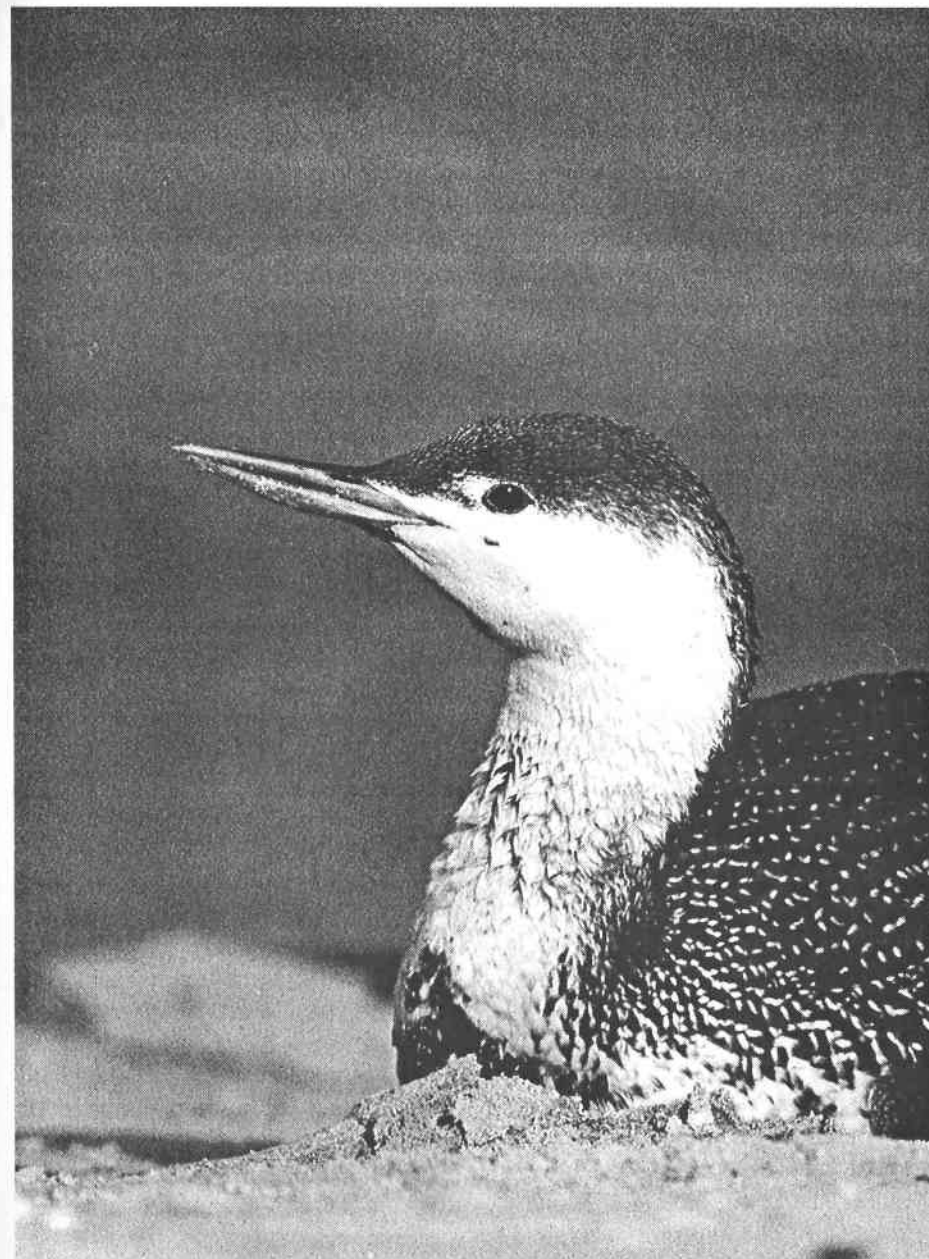
- en uges havobs og kratlusk i Blåvand

Hvad gør en ornitolog, når han har mulighed for en uges ferie i oktober? I mit tilfælde var det en oplagt chance for at komme ud at se på fugle, og hvor jeg skulle hen, var der ingen tvivl om: BLÅVAND. Mit yndlingsfugleområde, som jeg elsker at være i med min kikkert, siden jeg første gang var på ungdomslejr og fik oplevet såvel havfugletræk som kratlusk. En mail til fuglestationen afklarede, at der var rigeligt med plads i uge 41, ugen før efterårsferien. Mandag den 8. oktober cyklede jeg så spændt af sted i let regnvejr. Det var jo ikke ligefrem det, jeg havde set frem til, men vejrudsigten lovede ret blæsende vejr de næste par dage, godt nok fra syd, men det kunne jo være den drejede om i sydvest, der er den klart bedste vindretning til havtræk ved Blåvandshuk. Vel fremme i Blåvand var det tørvejr og halvskyet, og der blæste en jævn vind fra syd. På vej ud til fuglestationen kunne min næse og mine øjne vejre fugle - det "stinker" simpelthen af spændende fugle derude..... Observatør Rasmus Due Nielsen bød mig velkommen og gjorde mig opmærksom på, at skulle jeg nå at se Sortstrubet Bynkefugl nede i mosen, skulle det nok være i dag, eftersom der ville være skydning resten af ugen. Der havde ikke været noget

spændende tidligere på dagen, så jeg gik ned og kiggede på de meget fine Sortstrubede Bynkefugle.

Regn, regn, regn og så lidt ophold...

Tirsdag morgen var der godt med rusk i den - 14m/s fra SSV, men desværre regnede det også ganske meget. Rasmus var ikke meget for at stavre ud i det vejr, vel vidende at der garanteret ikke var mange fugle kombineret med en ret dårlig sigt. Men når man som jeg kun har en uge vil man bare ud! Rasmus havde desværre ret.... der skete ikke en skid. Jeg og en anden stod i læ af militærskurvognen, og lidt senere fik vi selskab af to andre, der havde været ude i "Sabinebunkeren", indtil de blev bortvist af militæret. Det hjalp dog ikke, og da regnen op af formiddagen blev mere vedvarende, blev jeg enig med mig selv om at fortrække til stationen. Nå, ugen er jo ikke slut endnu, tænkte jeg, og et halvt hundrede Rødstrubede Lommer havde jeg da fået set. Resten af dagen gik med at læse lidt og proviantere. Humøret var ikke særlig højt, men da meteorologerne lovede 12m/s fra SV næste dag, fløj tankerne hurtigt over på hvad jeg kunne forvente..... kjovert, Sabinemåge, stormsvaler og måske en ny art i form af en Thorshane.

Hvert år passerer "Hukket" af mange Rødstrubede Lommer. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Adulte Mellemkjoever med "køller"

Ondsdagen startede præcis som tirsdagen med regnvejr. Det er f... løgn tænkte jeg. Det varede dog ikke længe, før det holdt op, og Rasmus og jeg var på plads i et læhul i en klit lidt nord for militærskurvognen. Kuglen, der markerer skydning, var ikke oppe endnu, hvorfor vi havde valgt at gå lidt længere ud. Vi var tættere på brændingen, havde fuglene tættere på og dermed større chance for at se eventuelle stormsvale. Der var godt med fugle den morgen, så Rasmus klikkede Rider, mens jeg klikkede lommer. Der gik ikke længe, før en 1k Sule sejlede forbi næsten helt inde ved vandkanten - det lugtede af en god morgen.... Lidt senere udbrød Rasmus: "Jeg har en kjoeve..... hold kæft det er sgu' en gammel Mellemkjoeve med "køller" ". Jeg fandt hurtigt den meget flotte kjoeve og ja, der var ikke noget at tage fejl af. En ret bredvinget kjoeve med rolige, stabile vingeslag og så de forlængede halefjer. Disse er hos Mellemkjoeve modsat Almindelig og Lille Kjoeve bredere i enden, så det ligner et par køller, der stikker bagud! De var meget tydelige på denne fugl, hvilket var vildt fedt at se. Vi så nu også enkelte Dværgmåger trække mod syd. Denne lille mågeart med de så arts-karakteristiske mørke undervinger (hos adulte) i kontrast til den helt lyse overside. De fleste gik ret langt ude og var svære at se. Ovennævnte kendetegn kombineret med artens lille størrelse samt den

lette og "løse" flugt gør dog artsbestemmelse mulig, selv på meget lange afstande.

En tredje ornitolog, Jeppe, gjorde os selskab, og pludselig siger han behersket: "Jeg har en stormsvale". "Hvor, hvor", udbrød Rasmus og jeg i kor. Det er ikke så lidt svært at beskrive hvor, når der ikke er andet end bølger derude, men Rasmus indfangede dog hurtigt kræet i scopet. Stor Stormsvale bestemte han den til, ud fra de lyse felter på overvingens dækfjer samt flugten. Lille Stormsvale, som er meget sjældnere end den Store, har ensartet overside, men til gengæld tydelige hvide store arm- og hånddækfjer på undersiden. Derudover flyver den mere uroligt, svirrende og intenst. Jeg fik desværre ikke set den, men hvad, dagen var jo ikke omme endnu.

På et tidspunkt får vi næsten samtidigt øje på en fugl et godt stykke væk. Er det en Skarv tænkte vi først, men det viste sig hurtigt at være en lom. Den kom tættere og tættere på, og vi snakkede allerede ivrigt om, hvad vi så for at artsbestemme kræet. Det lugtede jo meget af storlom. Den var stor, meget stor i forhold til de mange Rødstrubede Lommer, vi indtil nu havde set. Vingeslagene var meget langsommere, men ikke egentlig tunge som hos en storlom. Fødderne stak ganske vidst tydeligt ud bag halen, men de var desværre for små til at kunne tilhøre en storlom. Den virkede heller ikke tykmavet, men mere adræt

i kropsformen. Vi var derfor enige om, at det var en Sortstrubet Lom, en art der rent størrelsesmæssigt kan overlape med små Islommer. I den sammenhæng skal det nævnes, at vi dagen efter så en lom, der efter vores mening var endnu større end denne. Det var dog også en Sortstrubet, idet omtalte kendetegn heller ikke her var til stede.

Kort tid efter blev skydekuglen højst, og vi gik tilbage til skurvognen. Der var nu længere ud til fuglene, og Rasmus var ikke i tvivl om, at det ko-

stede os en del stormsvale - ØV. Til gengæld fik vi selskab af stationsfører Bent Jakobsen og Claus Hornemann. Mens vi, der havde scop, stod og fulgte nogle flotte Dværgmåger nede i vandkanten, opdagede de en hel flok kjoever, der kom meget tæt på. Det viste sig at være 6 Mellemkjoever, hvoraf den ene var en gammel fugl med køller. Det var bare så fedt et syn, og jeg vidste næsten ikke hvilken fugl, jeg skulle kigge på.

Almindelig Kjoeve. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Det blev en meget fin formiddag med i alt 11 Mellemkjover, hvilket er rigtig godt, selv for Blåvandshuk. Hen ad middagstid var det igen blevet tykt af regn og dis, hvorfor det var tid til en pause. Senere på eftermiddagen var der små ophold i regnen, og jeg gik ud igen. 2½ time i regn, dis og blæst blev belønnet med en Storkjove, yderligere nogle flotte Dværgrmåger og en del Rider. Da jeg kom hjem, gjorde det godt med en øl, og Rasmus og stationens ringmærker Sten Brøling sad da også allerede og nød denne dejlige drikkevarer. Det havde været en rigtig god dag, så humøret var højt. Undertegnede synes det var tid til lidt kortspil, og vi fik gang i "7-4-2" (et sjovt spil for netop 3 deltagere). Vi hyggede os gevaldigt med dette og flere af de kolde fra køleskabet. Da vi var færdige, var klokken næsten 22.30 og vi havde ikke spist aftensmad endnu! Ja, tiden går hurtigt, når man har det sjovt. Vi fik dog fortæret lidt, så vi var klar til næste dags dont.

Hvidbrynet Løvsanger opdaget fra cykel på en forårsagtig dag

Der var tydeligt anden luft at vejre, da vi stak snuden udenfor torsdag morgen. Vinden var løjet af til jævn fra sydvest. Der var fra første øjekast fyldt med fugle i luften. Første obs var 3 Ringdrosler ved Fyrhaven, hvor vi mødte Sten. Han havde lige set 12, så der var lagt op til en spændende dag. Der var Ringdrosler overalt den

morgen, og i et stort krat i mosen var der ca. **50!** Ingen af os havde nogen sinde set så mange Ringdrosler på en gang, og vi var derfor helt oppe at køre. Det var interessant at se, hvor stor forskel der er individerne imellem. Specielt én fugl skilte sig ud: en gammel han, der var helt sort i skarp kontrast til den hvide halvmåne. De arts karakteristiske lyse partier på håndsvingfjerene var på denne han kun meget svagt antydet, hvorfor den skilte sig ud i mængden.

Havtrækket var der ikke så meget gang i, og jeg havde nu mere lyst til at kratluske. "Jeg går sgu' ikke før jeg har set en kjo"ve" proklamerede jeg dog. Mindre end 30 sekunder senere nærmest råber Rasmus: "Der kommer 2 kjo"ver lige hen over os..." Og ganske rigtigt. Blandt mågerne der kom glidende henover klitterne var der 2 kjo"ver. Men hvad... Det er da 2 Småkjo"ver! En gammel fugl med ret så lange forlængede tynde halefjer og en 1k fugl. Og så lige hen over hovedet på os - hvilket syn!. Vi ringede straks til Sten. Hvis han var hurtig, ville han kunne se dem fra klitterne ved stationshaven, men han var selvfølgelig fuldt optaget med ringmærkningen. Der gik da heller ikke ret længe, før det var ham, der ringede. Han havde fanget 2 Ringdrosler, og hold fast hvor var de flotte - en 1k fugl og en adult hun. Vi blev nede på stationen, og så flere fugle blive ringmærket. Solen skinnede efterhånden fra en skyfri himmel, og

Varmen lokkede en sen Gul Vipstjert frem. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

der var nærmest forår i luften. Der blev fanget en Rørsanger, set såvel Rødstjert som Tornanger og sågar også en Gul Vipstjert.

Med alle de småfugle var det oplagt at tage på kratlusk i området. Rasmus foreslog at køre ned til Horntoftevej ved Blåvand Camping, eftersom der de sidste par år var set spændende "phyller" (*fugle fra phylloscopusfamilien - Løv- og Gransangeresangere plus en del sjældne trækfugle med lignende udseende - red.*) i det område. Vi besluttede at cykle igennem sommerhusområdet og svingede ned ad Sønder Vasevej. Rasmus sagde, at der altid kun var

Skovspurve og Bogfinker i de første krat på venstre hånd, men i samme øjeblik fløj en phyl op. "Der var ingen vingebånd der", sagde jeg, men jeg nåede faktisk ikke at snakke færdigt, inden Rasmus råbte: "HVIDBRYNET...!!!" (*Hvidbrynet Løvsanger - red.*) og kastede sig af cyklen i bedste Bjarne Riis stil. Jeg var sikker på, at det ikke var en sådan, jeg havde set, og fattede ikke rigtig, hvad der skete. "Den sad sgu' frit fremme på den alleryderste gren". Jeg kiggede ind i pilebusken hvor den havde siddet, og DÉR var den jo. Er du gal hvor var den flot. En lille grøn sag med meget tydelig øjenbrynsstribe, et

enkelt tydeligt samt et svagt vinge-bånd. Det var allerede klart den bedste Hvidbrynet, vi nogensinde havde set, og det skulle blive bedre endnu. Den drønedede rundt i busken, mens vi så den fint på kun få meters afstand. Efter kun få minutter kaldte den en enkelt gang og forsvandt. Vi kunne ikke finde den igen og fortsatte vores kratlusk. De næste 3½ time finkæmmede vi ethvert krat, vi passerede, men fandt kun en Havesanger. Vi var dog særdeles tilfredse, og bestemte os for igen at køre forbi pilebusken på Sønder Vasevej på vejen hjem. Og som vi ønskede det, sad den der igen.

Den aften snakkede vi igen og igen om "brynet". Sten syntes bare, det var vildt fedt, selvom han ikke havde set den, så vi snakkede bare løs.

Kratlusk, kratlusk og atter kratlusk

Fredag morgen, tåget udenfor, træthed i kroppen.... ikke særlig oplagt til at stå ud af sengen. Men når man nu er af sted, så nytter så dårlige undskyldninger ikke! Vel ude på morgenobsen kunne vi næsten ikke se vandkanten, og vi gik ned i mosen for at luske. Der var stadig en del Ringdrosler, og en enkelt Laplandsværpling blev forfulgt i håb om at se den sidde. Det lykkedes dog ikke, og begyndende finregn fik os til at søge mod stationens varme stue. Sten havde lukket nettene, for der skete ikke en pind. Et sandt antiklimaks i forhold til dagen

før. Efter at have fortæret et par velfortjente rugbrødsadder havde jeg alligevel fået blod på tanden og ville ud og kratluske igen. Rasmus var vildt trætt, men turde ikke lade mig køre af sted alene, i frygt for at jeg nu skulle se noget spændende. På vores vej til Sønder Vasevej mødte vi Morten Kofoed Hansen fra København. Han var på gåben, og vi besluttede at følges. Sammen gennemtrævede vi alle krat nord for Blåvand, men bortset fra nogle meget flotte og tillidsfulde Små Korsnæb gav det ikke pote. På 4 timer så vi kun 1 phyl! Ikke engang den Hvidbrynedede var der. Da vi sent på eftermiddagen var så møre, at vi ikke gad længere, gik vi på grillbar. Det hjalp lidt, og håbefulde, som vi nu var, slog vi lige et sving forbi 'pilebusken'. Det var tredje gang, vi var forbi den dag, og alle gode gange 3, for nu sad den der igen. Vi skyndte os at ringe til Morten, som var gået ned til Blåvand Camping, samt melde den ud på Birdcall (*Folk, som er tilmeldt Birdcall modtager oplysninger om fugle på deres mobiltelefon - red*). Vejret var pludselig klaret op, og nu kom solen frem. Der kom flere ornitologer til, og kræet var yderst medgørligt. På et tidspunkt sad den faktisk på samme sted i mere end 1 minut. Jens Ryge nåede også frem og fik taget et par billeder af "brynet". Humøret var nu igen højt, og vi kørte glade hjemad. Et 2 minutters pitstop ved Vestskoven resulterede i hele 3 Rødtoppede Fug-

lekonger, hvilket gav humøret endnu en tand opad.

En morgenobs af de bedre

Lørdag morgen var det stadig fint vejr. Ganske vist lidt diset, men vinden var meget svag. Perfekt vejr for småfuglene at trække i. Der var konstant fugle i luften, og det var en af de dage, hvor det var en fordel at være flere på obs. Søren Gjaldbæk (*Deres ydmyge redaktør - red*) kom pludselig gående som en anden turist uden at være særlig anfægtet af det ret massive træk henover hovedet på ham. Han var højst sandsynligt mere optaget af, at han op af formiddagen skulle klippes, en årlig begivenhed der ville ændre hans "look" radikalt.

Det blev en lang morgenobs med rigtig mange fugle. Blandt andet: Vandrefalk 1, Engpiber 5835, Stor-

piber 1, Bjergvipstjert 24, Bjerglærke 89, Sortmejse 2300 og Bog-/Kvækkerfinke 19205.

Det gode vejr havde åbenbart fået alle rastende fugle til at forsvinde for området var som støvsuget, og der blev ikke set mere spændende den dag.

HITFEBEREN raser.....

Søndag morgen befandt Blåvandshuk sig i en tyk sump af tåge. Jeg besluttede mig for at gå nede på stranden i håb om at finde en Stenpikker eller lignende. Efter kun 200m skræmte jeg en Stor Tornskade op. Den satte sig kortvarigt på en pæl, før den forsvandt over klitterne. Jeg fulgte efter, for den skulle lige checkes for en af de sjældne. Den sad fint på et vejskilt ude ved vejen, men det var en helt klassisk Stor Tornskade. Kort efter

Bjerglærke på Blåvand Strand. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

mødte jeg Søren Gjaldbæk, som kom kørende med sin nye, noget mere aerodynamiske frisur. Sammen kørte vi ud på Nyeng, hvor der faktisk var rigtig mange småfugle. Især drosler og Sortmejser. Vi finkæmmede kratene, men jeg var lidt (meget) opgivende og fik overtalt Søren til at vende om. Til gengæld overtalte Søren mig til, at vi lige skulle traske bekkasiner, inden vi kørte. Søren ofrede sig ved at gå i det våde, mens jeg mangeligt så til. Det blev kun til Dobbeltbekkasiner og en bekkasin vi var noget uenige om (*senere på dagen trådte SG 3 Enkelbekkasiner op på det sted*). En hel del bedre var det at se en Vandrefalk, der kom susende forbi på tæt hold.

Vel hjemme på fuglestationen spiste jeg og pakkede mine ting eftersom ferien var ved at være ved vejs ende. Pludselig lød der en skramlen og råben. "Der er Schwarz (*Schwarz Løvsanger, en sjælden gæst fra Sibirien, der blot er set i DK en halv snes gange*) ved Gl. Hviding" lød det. I løbet af ca. 1 minut var hele stationen tom og 3-4 biler drønedede ud af indkørslen. 25 turister på rundvisning i naturskolen så måbende til, og stationsforstander Bent Jakobsen forklarede, hvad de just havde været vidne til. Tilbage stod jeg, idet jeg skulle med bussen om 1½ time. Heldigvis havde jeg set arten tidligere, ellers var jeg nok taget med.

Jeg fik dog ikke tid til at nyde roen særlig længe. Telefonen ringede,

og Rasmus kunne berette, at der var set sandsynlig Brilleand ved Grønnen. Det er da bare løgn, tænkte jeg. Nu var der ikke meget tid at spille. Jeg jordede ind til Blåvand med al min oppakning. Fik den deponeret nær busstoppestedet og var på vej mod en ny art. Jeg fik fat i observatøren, der til min ærgrelse havde set den formodede Brilleand forsvinde længere ud over havet. Det var da også utroligt. Hele ugen havde en Brilleand ligget til skue ved Nr. Vorupør, og nu hvor jeg skulle hjem, blev én opdaget, der hvor jeg havde været i en hel uge!!! Og hvad kan jeg (og sikkert mange andre) så lære af det - vent ikke på at andre finder det, du selv gerne vil se, men gå ud og find det selv.....

Efterskrift....

Vel tilbage i det Odenseanske og noget mindre fugleinteressante lokaliteter, må jeg konstatere, at jeg gjorde et ganske godt valg. Jeg fik set det, jeg gerne ville, om end jeg ikke fik nogle nye arter. Noget af det bedste ved en så intens uge var, at mine meget rustne evner som feltornitolog blev pudset en hel del af - og det var vel nok også på tide. Tilbage er så ærgrelsen over, at jeg aldrig har prøvet at være fugleobservatør i en sæson, hvilket jeg enormt godt kunne tænke mig. Kun fremtiden vil vise, om jeg en dag omsætter den drøm til virkelighed.

Der raster en del bekkasiner på Nyeng, her en dobbelt. Foto: Biofoto/Erik Thomsen.

Keldsnor Fuglestation søger hjælp

Hvis det viser sig, at fuglestationen heller ikke i dette efterår bliver fast bemandet med observatør, søger vi hjælp til periodevis dækning hos alle DOF- Fyns medlemmer. Vi har lejet et nyt sommerhus i stedet for det tidligere brugte, nemlig huset der ligger lige ned til Gulstav Mose nær fugletårnet. Lejeperioden går fra starten af august til 1. november.

Vil du hjælpe?

Har du/I mulighed for at observere morgentrækket, rovfugletrækket, optælle Keldsnor eller Søgård Mose en eller flere dage, hverdage eller weekends, så meld jer. Huset er gratis at bo i, nøglen fås ved at kontakte Søren Bøgelund, tlf. 62 56 20 05, Gulstavvej 14.

Tilmelding

Følg med på DOF- Fyns hjemmeside, her kan ses hvilke dage/perioder der er dækket og hvilke der er ledige, lige som tilmelding foregår her.

Alle tilbud, korte som lange, modtages med tak. Formålet er at få dækket så mange dage som muligt.

Husleje

Som "husleje" forlanges kun, at dine/jeres tal fra dagen/dagene bliver indsat i fuglestationens mappe, som ligger i stuen. Tillige er der mulighed for at få 50 kr. pr dag, hvis hele dagen er brugt til fuglearbejde.

Altså, alle I, der alligevel jævnligt kommer til Langeland, eller nye fuglekikkere: Bliv natten over midt i det naturskønne Sydlangeland med udsigt fra haven over Gulstav Mose, jævnligt ses Rørdrummen vade rundt netop her. Fra huset er der kun 5 minutters gang til Dovns Klint.

Check hjemmesiden om ledige dage, kontakt Søren angående nøglen og nyd naturen.

Ønskes yderligere oplysninger, kontakt Ole Tønder, tlf. 66 11 59 05.

PS! Man behøver ikke at være ekspert for at benytte dette tilbud. Vi er glade for alle bidrag.

Ringmærkning på Sydlangeland - Efteråret 2001

Af Ole Tønder

I sidste nummer af Havrevimpen bragte vi en artikel om ringmærkningen på Langeland – den handlede om år 2000, og den havde vi bragt i nummeret før. Så selv om artiklen var rigtig god, må vi fra redaktionens side indrømme, at genoptrykket var en fejl. De implicerede parter (4 personer) har aftalt at dele skylden med 80% til hver! Vi håber læserne og historien vil tilgive denne "lap-sus manus". Her følger den artikel, som vi burde have bragt!

Der blev i efteråret 2001 som noget nyt både ringmærket i krattene vest for Keldsnor og i Gulstav Mose. Gulstav Mose blev dog kun brugt få dage. Netteene var placeret i både rørskov, pilekrat og slåen/tjørnekrat. Der blev anvendt i alt 11 net (99 netmeter) de fleste dage. De blev åbnet lidt før solopgang og lukket omkring mid-dagstid, undtagen på gode dage, hvor der først blev sluttet hen på eftermiddagen. På dårlige fangstdage lukkedes før middag.

Der blev i år kun opnået en beskedent dækning efteråret igennem i forhold til sidste år, idet det blev til i alt 33 mærkningsdage i perioden 20/7- 18/10 (75 dage i 2000). Juli havde 12 mærkningsdage, august 6, september 8 og oktober 7. Dagsgenemsnittet endte på ca. 64 fugle, hvilket ligger lidt over de sidste to sæsoner på ca. 60. Det skyldes den store dag 18/10, og de bedste fangstdage (>100) blev 22/9 253, 23/9 122 og 18/10 **824** (ny dagsrekord - de 521 var Fuglekonger).

Sidste efterårs dags-rekord på 328 fik således ikke lov til at stå så længe.

Efteråret 2001 udmærkede sig ved et ekstraordinært stort gennemtræk af Fuglekonger i oktober, hvorfor det også blev den talrigeste art (548 = ny Langelands-rekord). Dernæst følger Rødhals med 423, Gransanger 144, Gærdesmutte 140 og Løvsanger 118. Antallet af mærkede Rørsangere og Kærsangere skuffede i år med kun henholdsvis 69 og 74. Der blev i alt mærket 45 forskellige arter, hvoraf de "sjoveste" nævnes: Flodsanger 1, Græshoppe-sanger 2, Stor Tornskade 1 og Skovskade 1. Se i øvrigt tabellen over samtlige mærkede fugle pr. 5-døgnperiode.

Årets total blev på 2121 mærkede fugle, hvilket må siges at være pænt den "tynde" dækning taget i betragtning. Endnu et år har kratte- ne ved Keldsnor bevist, at de er absolut lige så velegnede til ringmærkning som Gulstav Mose.

Til sidst en tak til alle de fynske ornitologer, der i løbet af sæsonen kikkede forbi og så hvordan vi arbejdede. Håber vi ses næste efterår igen. Keldsnor Fuglestation er altid åben for besøgende.

Mærkningerne blev udført af Jan Holm Jensen, Jacob Sterup og Ole Tønder.

Aflæsninger:

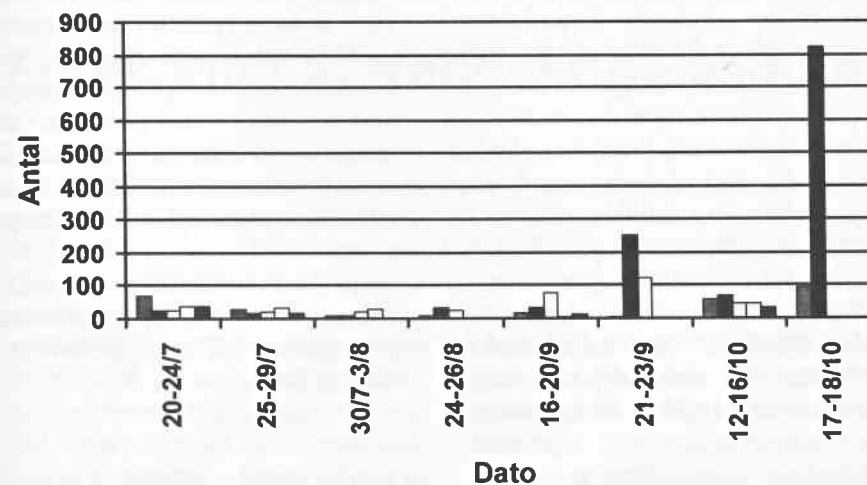
Der blev aflæst en blåmejse fra Sverige i oktober, ellers mest lokale fugle som Tomsangere og Rørsangere, som var vendt tilbage til området 1- 2- 3 år efter mærkning samme sted.

Antal ringmærkede fugle pr. 5- døgnsperiode 2001

ART \ Periode	20-24/7	25-29/7	30/7-3/8	24-26/8	16-20/9	21-23/9	12-16/10	17-18/10	SUM
Spurvehøg					3			1	4
Stor Præstekrave			2						2
Vibe			1						1
Gøg	1								1
Landsvale		3							3
Gærdesmutte	7	4	2	1	7	10	52	57	140
Jernspurv	6	1	2	3	5	16	17	6	56
Rødhals					35	102	44	242	423
Nattergal	1	4	1						6
Rødstjert				1	13	40	1		55
Solsort	2			3	1	1	9	9	25
Vindrossel							2	3	5
Sangdrossel					1	6	8	7	22
Græshoppesanger				1	1				2
Flodsanger	1								1
Sivsanger		1	3			8			12
Kærsanger	35	21	12	1		5			74
Rørsanger	15	18	12	10	3	11			69
Gulbug	19	12	7	1	1	1			41
Gærdesanger	14	8	3	4	1	5			35
Tomsanger	43	9	13	5	3	13			86
Havesanger	5	1			3	10	1		20
Munk	8	7	1	5	10	14	3	6	54
Gransanger	5	4		9	17	52	46	11	144
Løvsanger	5	8	5	11	19	70			118
Fuglekonge						4	17	527	548
Grå Fluesnapper					3	2			5

Br. Fluesnapper					1	9	7	1		18
Halemeise								14	6	20
Sumpmejse	2									2
Blåmejse	1	3				1	2	10	22	39
Musvit	5					2		10	4	21
Sortmeise								1		1
Træløber	1							1		2
Stor Tomsnede								1		1
Skovskade							1			1
Skovspurv	1		1							2
Bogfinke		2				1		1	5	9
Kvækerfinke									3	3
Grønsiken								1	1	2
Grønirisk								1		1
Stillits								1		1
Gråsiken								1	4	5
Gulspurv	7	7	1			7		1		24
Rørsurv	8	1	2					2	4	17
SUM	192	114	68	64	139	380	245	919	2121	

Antal ringmærkede fugle pr. dag

Hjælp med at finde Nøddekrigen

Som et led i registreringen af sjældne ynglefugle har DOF udpeget en række personer, som indsamler oplysninger om udvalgte arter – de såkaldte artskoordinatore. Ole Jensen holder øje med Nøddekrigen og beder folk om at holde øje med den i de områder, hvor de færdes.

Som det måske vil være nogle bekendt har Dansk Ornitologisk Forening gennem nogle år kørt et projekt ved navn "Projekt truede og sjældne ynglefugle" hvis formål er at overvåge en række af Danmarks mest sjældne ynglefugle.

En af disse arter er Nøddekrigen, som imidlertid kun optræder meget sporadisk, og derfor er meget vanskelig at få et komplet overblik over. Vi søger derfor hjælp til at finde de få ynglepar der er her i landet.

Sådan finder du Nøddekrigen

Vil man forsøge at finde ud af, om der er et par ynglende Nøddekriger i nærheden, er det bedst at være tidligt ude, og allerede holde øje med fuglene i marts og april for at se, om de flyver med redemateriale. Næste hovedindsats skal ske sidst på foråret og først på sommeren. Her skal du gennemgå egnede ynglebiotoper (som oftest ved lysninger i ellers tætte granskove) for familieflokke. Er du heldig, registrerer du i juni eller juli en familieflok på 4-5 stykker. På det tidspunkt larmer fuglene en del, sikkert for at opretholde

kontakten i gruppen. De unge fugle er vanskelige at skelne fra de gamle, men sædvanligvis vil de hvide pletter være mere runde sammenlignet med forældrefuglenes pileformede pletter, og grundfarven vil være en smule mere bleg med antydning af lyse striber på issen.

Alle oplysninger om Nøddekriger, der registreres i ynglesæsonen marts-august, modtages med tak af Dansk Ornitologisk Forenings artskoordinator Ole Jensen pr. e-mail ofj@iname.com eller tlf. 86 28 5614. Også ældre oplysninger har interesse.

Oplysninger om projektet samt oversigt over de øvrige arter der ønskes oplysninger på findes på Dansk Ornitologisk Forenings hjemmeside www.dof.dk under projekter - truede og sjældne ynglefugle - Datsy arbejdsgruppe (http://www.dof.dk/05_projekter/DATSY/projekter_arb_gruppe.html). Listen kan også ses i "Fugle i Felten" nr. 4 oktober 2001.

Kig efter Nøddekrigen, den optræder ofte på steder, hvor der ikke kommer mange ornitologer.

Forekomst af Nøddekrige på Fyn

Der er to racer af Nøddekrige, den tyknæbbede (*caryocatactes*) og den tyndnæbbede (*macrohyncus*). Førstnævnte, der yngler i Mellemskandinavien, lever især af hasselnødder, sidstnævnte – fra Sibirien – mest af frø fra cembrafyr. I år hvor frøsætningen svigter foretager begge arter (mest den tyndnæbbede) udvandring mod sydvest, og registreres i disse invasionsår især på trækstederne, Dovns Klint er da også det sted i amtet, hvor de fleste

fugle er set. Året efter en invasion ses der enkelte ynglepar rundt om i landet. Den sidste store invasion af Tyndnæbbet Nøddekrige går tilbage til 1968, mens den Tyknæbbede tillige optrådte i 1975, 1977, 1985 og 1988. Dertil kommer en del småinvasioner i 90'erne. I Fyns Amt er Nøddekrigen relativt sjælden, nogle år ses blot enkelte fugle. Kun en af de fynske observationer er racebestemte (tyndnæbbet 13/10 Ristinge HMP). Største rasttal er

fra 9/9 1988 med 35 fugle, og fra samme dag også det største træktalet med 72 – begge tal er fra Dovns Klint (OMO). Fra 1995 kan følgende træktalet nævnes: 16/10 25 Dovns Klint (KNF) og 24/10 10 Sønderhjørne (PDP). Af sikre ynglefund er der følgende par: 1976-77 Fyns Hoved (nogle få!!), 1986 minimum 4 Fyn og 1989 1 Rom-sø. De senere års observationer er samlet i tabellen nedenfor. Som det ses af tabellen er der ikke mange observationer fra 2. kvartal, men det kunne skyldes, at Nøddekrigen optræder skjult i denne periode, og opholder sig på steder, hvor ornitologer ikke færdes. Feltbisserne holder ikke til i grantykninger, så der er al mulig grund til at bede folk om at holde øje med fuglen, når de færdes i naturen – den yngler trods alt årligt rundt i landet og sandsynligvis også på Fyn. Det gælder blot om at holde øjne og ører åbne!!

En fynsk fugl. Foto: Esben Eriksen.

	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal
1998	1		18	5
1999	10	2	11	2
2000	4		5	26

Observationer af Nøddekrige i Fyns Amt 1998-2000.

Turrappporter

MONNET OG VEJLEN

Hele 24 benyttede sig den 10. arts af chancen for at se Monnet inden leddet blev lukket før ynglesæsonen. Niels Bomholt førte an gennem en strid blæst. Man fandt hurtigt i læ bag skydeskuret. "Mister Monnet" himself kom forbi, på vej hjem fra Vårø Knude. Han havde set Vandrefalk og bemærkede noget om, at den kun var for de morgenfriske – fuglen var fløjet – så gruppen måtte nøjes med at glæde sig over Snespurve og Store Regnsøver. Der var også Lys- og Mørkbuget Knortegås. Fra Vårø Knude så

Bomholt en prik langt mod øst, som kunne være Vandrefalken. Man begav sig mod prikken, der var meget vand, så ruten blev snørklet. 3 Mosehornugler kom på vingerne, dem så PVR ikke – sådan er det, når man går for tidligt hjem! Prikken viste sig at være en fin Vandrefalk. Frokosten blev indtaget i fugletårnet i Vejlen – for lukkede skodder. Da maden var fortæret blev der tid til et kig, som gav Skægmejsje og Lille Skallesluger. Turen varede fra 9.00 til 14.00.

SILKEBORGSKOVENE

Niels Bomholt stod igen i år for spætteturen til det jyske højland. 12 fynboer og to tilstødende jyder deltog. Man startede i Velling Skov, hvor en Grønspætte viste sig godt i toppen af et træ. Senere faldt man over Ravn på rede. Efter at have indtaget frokosten og et smut til Katrine-dal Mølle (Bjergvipstjert 2, Vandstær 1) gik turen til Salten Langsø. Fortroppen fik en fin Sortspætte, mens de mere snakkende i bagtroppen måtte

nøjes med at høre om dyret. Derefter gik turen til Klostermølle ved Mossø for at se efter Isfugl. Den var nu ikke hjemme, til gengæld var der igen både Bjergvipstjert og Vandstær. Et lokalhit blev det også til i form af en Korttået Træløber, men det er jo hverdagskost for fynboer. En enkelt stædig blev på stedet, da de resten kørte mod Fyn, han blev belønnet med en Isfugl.

Under Skånes sol og stjerner.

Af Ivan Sejer Beck

”Vi kører ikke kortege-kørsel. Hver bil er kører efter egen plan, men vi ses i Lönsboda” sagde Michael Mosebo, da han ringede besked om foreningens tur til Skåne fredag den 5. - søndag den 7. april.

Og det gjorde vi så!

Foruden de to turledere Michael Mosebo og vores store formand, Flemming Byskov, satte 14 af foreningens medlemmer (heraf 4 kvinder) - fordelt i fire biler - kursen mod vores svenske broderland sidst på eftermiddagen om fredagen. Vejret var perfekt med høj himmel og sol, så det var en flot tur over bl.a. to storslåede broer, og allerede på Øresundsbroen fik vi det første indtryk af den megen plads, der er så rigeligt af i det store Sverige.

Alle biler ankom inden for en halv time til den lille by, Lönsboda, i et skovområde i det nordøstlige hjørne af Skåne. Det sidste stykke vej blev tilbagelagt i tasmørke, så fugleobservationerne fra bilerne var erstattet af hurtige glimt i lyteskær af mår, grævling og rådyr. For vores bil var der tale om et rådyr, der i spring kun få meter foran vognen pludselig krydsede vejen.

Vores base i Lönsboda var et lille hyggeligt vandrehjem med kun 18 sovepladser, så det passede perfekt til holdet. Madpakkerne kom straks på bordet, så alle hurtigt kunne ruste sig

til turens første programpunkt: Lytning efter ugler bl.a. Spurveugle og Perleugle.

Kl. 22 stod alle - godt påklædt - parat til at køre ud i den kolde og helt klare, men heldigvis også fuldstændig vindstille aften. Ruten, der skulle gennemkøres - og gennemlyttes - var den samme som på de to tidligere ture, foreningen har haft til Lönsboda, nemlig som den detaljeret er beskrevet i bogen, ”Skånsk Skådar Guide” udgivet af Skånes Ornitologiske Forening (”Ugglelyssning” side 55).

Af en eller anden grund var der desværre ikke rigtig gang i ugleerne. Vi skulle 13 km ud ad den lange rute, før vi endelig hørte Perleuglens smukke sang. ”Po-på-på-på-på-på-på” lød det i mørket. Spurveuglen, der er på størrelse med en Stær, forholdt sig derimod helt tavs, men en Natugle lod sig da høre.

Til trods for de manglende ugler var den kolde tur, der strakte sig frem til midnat, alligevel en stor oplevelse. Det var helt specielt at stå langt ude i en skov eller ved en mosestrækning og med tilbageholdt åndedræt lytte efter lyde i natten. Dybt koncentrerede var vi næsten hele tiden, men kunne dog afledes af bl.a. rumlen i en mave eller knirken fra en bils varme udstødningsrør (Hans Rytters Citroën var særlig slem).

Var der ikke mange ugler, så var der til gengæld utallige stjerner, der tindrede på nattehimmelen over vores hoveder. Også andre spændende himmellegemer kunne iagttages - f.eks. Jupiter, Saturn og Mars og mange hastigt ilende satellitter, men helt imponerende var det også at se kometen, Ikea-Zhag, der stod flot på nordhimlen med sin lange støvhale efter sig tæt under stjernebilledet Cassiopeia. Under selve kometen kunne vi - selv med det blotte øje - ane en tåge, galaksen Andromeda, og flere i den lille flok frysende fynske ornitologer følte sig næsten lidt andægtige, da de - i den fuldstændig stille nat i den store svenske skov - så det lys, som for meget lang tid siden var udsendt fra en galakse lig Mælkevejen - dvs. et stjernesystem bestående af et par hundrede millioner stjerner over to millioner lysår borte. Godt vi havde Claus Dalsskov fra Tranekær med. Han ved også noget om det, der flyver rundt i rummelrummet.

Selvom vi først kom i soveposerne ved 1.30-tiden, blev vi alligevel purret allerede kl. 5.00 lørdag morgen, og turlederne tillod kun tandbørstning. Vask kunne klares på et andet tidspunkt, og morgenmaden skulle indtages et sted ude i felten. De 5 graders frost var i den forbindelse ikke noget problem.

Straks efter, vi havde fået varmt vand i termokanderne, gik det igen af sted i bilerne ud til et skovområde ca. 15 km fra vandrehjemmet, og så blev sanserne igen skærpet, mens vi listede

af sted til fods på skovvejene. Der skulle høres - og gerne ses - Urfugl og Tjur. Begge fugle hørtes, bedst Urfuglens dybe koglen, men kun et par deltagere fik et glimt af en Urfugl, der lettede. Til gengæld bød morgenen, hvor solens stråler langsom begyndte at varme lidt, på andre iagttagelser - bl.a. Vindrossel, Dompap, Topmejse, Grønsikken, Fuglekonge og Ravn.

Herefter forlod vi dette sted og kørte til reservatet Vakö Myr - et kæmpe område med blandingsskov og højmose. Straks bilerne var blevet parkeret, blev vi budt velkommen af en meget ivrig grønspætte, og med teleskoperne på nakken begyndte en længere travetur. Rent faktisk krydsede vi, uden nogen rigtig var klar over det, grænsen ind til Småland. Vi var også kommet ind i Hjerpe-terræn, men selvom Michael Mosebo demonstrerede sin nyindkøbte hjerpefløjte, blev denne sky fugl ikke set.

Derimod hørte vi igen både Tjur og Urfugl, og i den hyppige signalgivning fra både Grøn- og Sortspætter blandede sig pludselig Lille Flagspættes helt anderledes og meget mere afdæmpede trommehvirvel. Det satte gang i de fynske DOF'er, men fuglen lod sig ikke finde. Derimod så vi bl.a. Skovsneppe og Skovskade.

Klokken var nu blevet ca. 9.00, og vejret var betydeligt mildere end tidligere på dagen, da vi forlod skoven og gik ud til en lille bakke, hvorfra der var et imponerende og smukt udsyn over en kæmpe højmose. Her så vi bl.a. Trane og Lille Korsnæb, og

Dobbeltbekkasinens tikkende sang høres kort.

Efter at kaffen var drukket, fulgte vi en nedlagt jernbane tilbage mod bilerne og oplevede bl.a. Canadagæs, Fyrremejse, Rødhals, Trane, Sort Flagspætte, Fiskeørn, Musvåge og Halemejse (nordlig art).

Efter en tiltrængt frokost køres – fortsat i det flotteste solskinsvejr - en tur ned til Brenäs ved søen, Immeln, og herefter gik det igen hjem til Lönsboda. Nu skulle der holdes siesta, så vi havde friske kræfter til en tidligere ugletur end fredag aften. Var der overhovedet Spurveugler i området, ville de sandsynligvis synge umiddelbart efter solnedgang, så det var om at være på lokaliteten på dette tidspunkt.

Fremme på området gik vi en indledende tur i udkanten af skoven – igen på en nedlagt jernbanestrækning – og i den meget smukke solnedgang sås Misteldrossel, Hvid Vipstjert, Stær, Sangdrossel og Skovsneppe. Spurveugler var der derimod ingen af, men et par Perleugler lod sig høre i det fjerne. Ved et af mange stop på vej hjem ved 22-tiden høres Natugle og Skovhornugle.

Heller ikke søndag morgen blev der sovet længe. Klokkeren var igen 5.00, da der blev liv i køjerne, og snart efter var vi igen på vej ud til vores bakke på Vakö Myr. På turen derud fik to store Elge os ud af bilerne. Selvom de gik et stykke væk på et engområde op til en skov, var det en

flot oplevelse at tage med i den kolde morgendæmring.

Fremme ved reservatet skulle der igen vandres i en lille times tid, og igen fortalte Lille Flagsætte med sin trommen, at den fortsat var på lokaliteten. Dybt koncentrerede – og medens den røde morgensol steg op ude bag de unge birketræer – stirrede vi efter vores ven, men den viste sig stadig ikke.

Ved syvtiden – efter at bl.a. Alm. Træløber, Sangdrossel, Rødkælk og Gærdesmutte og en Lille Kobbersnepe havde gjort opmærksom på sig selv - var vi på vores bakke ud mod højmosen, og vi havde godt og vel fået drukket morgenkaffen og spist vores ostemadder, da Erik Danielsen annoncerede turens spot: Spilende Urfuglehanner.

Det gik meget stærkt med at få stillet teleskoperne skarpt, men så var de der også. Elleve hanner i livlig aktivitet på deres arena med to traner som upåvirkede baggrundsfigurer - men desværre så langt væk, at vi ikke kunne høre deres stemmer. Det var rigtig flot, og det var de sangsvaner også, som vi så i luften.

Nu var klokken blevet 9.00, og vi vendte tilbage til vandrehjemmet, hvor der blev pakket og gjort rent, og en times tid efter satte de fire biler kursen mod Fyledalen. Også denne smukke tur - fra det skovklædte urfjeldsterræn ned gennem det bølgende og frugtbare morænelandskab mod syd - blev tilbagelagt i flot vejr, og

undervejs blev der gjort stop for at iagttage træk af Traner.

Ved indgangen til Fyledalen meldte Rød Glente sig straks, men da vi holdt frokostpause i dalen på den modsatte side af Kongeørnens rede, var ørnen desværre ikke at se - hverken på redan eller i luften. Lidt længere nede i dalen parkerede vi på "teglværksgrunden" og vandrede en tur i skovkanten sydover. Det gav spot af bl.a. Spætmejse, Sumpmejse og Skovsneppe, og på den modsatte side af dalen så vi Ravn på rede. Kikkede man nedad, kunne det konstateres, at Filtet Hestehov og både Gul og Hvid Anemone flere steder allerede var fremme og i blomst.

HORSEKLINT OG FYNS HOVED

Diset vejr, 8°C og svag vind fra nord-øst er ikke lige sagen for en forårstur til Horseklint. Det måtte de 10 DOF'ere, der var på tur med Ole Tønder den 14. april også sande: Ikke mange småfugle i sommerhusområdet på vej til trækobsposten, hvor man efter en lille time kunne gøre trækstatus: Fiskehejre 1 og Engpiber 1. Til gengæld var der tid til lidt hyggesnak og medbragt kaffe. Gruppen gik til Fyns Hoved langs Fællesstrand, hvor der stod 10 Klyder og 30 Store Regnsponer og 26 Splitterner. Også på Fyns Hoved var der tomt, men dagen blev reddet, da man yderst på "hovedet" faldt over 13 Tejster i

Så fulgte et smut op til Älmsko-gen, der nu næsten er helt færdig og med ny ungskov på vej op. Fordums spætteaktivitet i de syge elmetræer var der da heller ikke meget af, men den dejlige spadseretur rundt i området, gav bl.a. Stillits, Gransanger og Skovspurv.

Sidste stop på turen var Sövde Sø, hvor mange Glenter gav flot flyveopvisning.

Heller ikke på hjemturen blev der kørt kortege-kørsel. Hver bil passede igen sin egen rytme, og - en god oplevelse rigere (og med 86 arter på bogen) - var vores hold hjemme på Fyn igen ved 18-tiden.

sommerdragt, som lå ganske tæt på skrænten. Man kunne nyde alle detaljer – herunder de røde ben – det er sjældent, at fuglene viser sig så godt. Drømme/forventninger er som bekendt en del af drivkraften i feltarbejdet, så en del af gruppen gjorde på vej hjem holdt ved Vågebakken: Det kunne jo være at Kongeørnen ikke var trukket, den havde da været meldt tre dage før. Den var nu væk, og man måtte tage til takke med hyggeligt samvær, flot natur og flotte Tejster. Sådan er vilkårene – en anden "14. april" ville stedet have bragt flere fugle end man ville kunne nå at tælle!

Baagø

Søndag den 5. maj holdt DOF-Fyn Ølejr under ledelse af Bent Staugård. 11 mand (m/k) – heraf 2 fra Silkeborg! - mødte op kl 8.15 i Assens Havn, hvorfra man sejlede til Baagø klokken 8.30. Øen er på ca. 6 km² og består mest af strandenge. Under Bent Staugårds kyndige ledelse blev holdet ført rundt mellem de forskellige lokaliteter på øen. Vejret var ikke det bedste, det var diset, halvkoldt og med byger, men det forhindrede ikke en

hyggelig tur. Fugle blev det også til, dels ynglefugle og dels rastende: Pi-beand 7, Knarand 2, Skeand, Klyde 15, Stenvender 1, Hjejle 715, Silde-måge 17, Dværgerterne 1, Havterne 59 og Ederfugl med dununger for nu at nævne nogle. Mens man ventede på færgen hjem trak en tidlig Hvepsevåge. Bent Staugård – til hvem der skal lyde stor ros for en god og veltilrettelagt tur – kunne slutte dagen med at se Vende-hals på tredje dag i sin have.

Ekskursioner

Natravnetur til Randbøldal.

Tilmelding til turleder Poul Rasmussen på 62 54 10 22, hvor det vil blive meddelt, om det er fredag d. 7. juni eller lørdag d. 8. juni, der er mest passende vejrmæssigt.

Natravne og Skovsnepper nydes jo bedst på stille førsommeraftener. Der er også Isfugl og Bjergvipstjert og et meget smukt østjysk terræn på programmet. Afgang vil ske fra Dalum Papirfabrik kl. 16 den af de to nævnte dage, der ser mest lovende ud.

Helnæs.

Søndag den 18. august.

Mødested: P-pladsen over dæmningen kl. 8.00.

Tilmelding til turleder Niels Bomholt på 64 24 19 59.

Der er med naturgenopretningen af Maden efterhånden kommet et meget givtigt fugleliv på lokaliteten. Det vil Niels vise frem på denne tur, ligesom det attraktive område Halen på Nordsiden af Helnæs. Der er især mange ande- og vade-fugle i vente.

Træktur til Sydlangeland.

Søndag d. 8. september.

Mødested: Dovns Klint kl. 6.00.

Tilmelding til turleder Hans Rytter på 62 27 20 26 / 23 34 86 36.

Det er højsæson for småfugle som Gule Vipstjerter, Skovpibere og svaler. Desuden er der absolut mulighed for forskellige arter af spændende rovfugle: Hvepsevåger, Fiskeørne, Røde Glenter og Lærkefalken især. Alt afhængig af vejret og trækket vil der blive satset på rastende småfugle i Gulstav Mose og/eller rovfugletræk fra Fakkebjerg, når det ebber ud ved klinten.

Træktur til ?

Søndag d. 22. september.

Turleder: Hans Rytter.

Som vanlig har vi også i år denne træktur ud i det blå, hvor vi helt og holdent lader vejr og vind bestemme vores retning. Ring til turlederen dagen før på 23 34 86 36 og hør, hvor det bærer henad.

Falsterbo.

Fredag d. 4. – søndag d. 6. oktober.

Turleder: Flemming Byskov.

Der er vel ingen grund til præsentation af denne fuglelokalitet – og vel heller ikke af turlederen. Ring til Flemming på 65 98 22 18 og hør, hvad han har tænkt sig mht. priser, overnatning, afgangstider m.m. Som en appetitvækker kan man læse om DOF-Fyns tur til samme lokalitet efteråret 99 i Hvarevimpen nr 1. år 2000.

Små pip.....

Den danske skarvebestand skal reduceres. Det er et af miljøminister Hans Christian Schmidts mange initiativer på området. 30.000 par er passende mener han. Hvordan man er kommet frem til det tal forlyder der intet om. Tallet er for højt mener Hans Rulle, formand for Danmarks Fiskeriforening, idet han oply-

ser, at der ikke er føde nok til fuglene. Der er i dag 39.000 par, og vi kan da undre os over, hvad de så lever af. (Kilde: De 3 stiftstidender og Jyske Vestkysten 5. april). Fiskeriformandens synspunkt viser (endnu engang), at det ofte er mere interessant at vide hvem, der mener noget, end hvad de mener. Vi vil endnu engang opfordre ministeren til at lade naturen om at regulere skarvebestanden.

Mågenyt fra det fynske: De senere år har der været stigende opmærksomhed omkring måger, herunder også sølvmågekomplekset, hvor race/artsspørgsmålet er under nærmere behandling. Zoologisk Museum har fået tilsendt ringe fra to fugle fra Fyn, begge døde: Den ene blev skudt 31-01-01 ved Fåborg. Det var en 3 K Steppemåge, *Larus (argentatus) Cachinnans*, mærket i Ukraine. Her er tale om amtets 4. fund. Den anden blev fundet død ved Faldtofte Strand 14-10-98. Her var der tale om en Middelhavssølvmåge, *Larus (argentatus) Michahellis*, en 1K fugl, som var farvemærket i den nordlige del af Adriaterhavet. Her er der tale om amtets første fund, med mindre andre skulle have noget gemt i dybfryseren!

Kun 15 personer havde fundet frem til Fyns Hoved den 21. april, hvor Lars Hansen og Jacob Sterup demonstrerede ringmærkning. I forbindelse med "Ringmærkningens Dag", afholdt af Zoologisk Museum, fortalte ringmærkere rundt om i landet om arbejdet, og om hvad resultaterne blev brugt til. I den forbindelse kom man naturligvis også med rundt til nettene. De fynske deltagere blev belønnet med en Vendehals, som var en af de i alt 175 fugle, der blev ringmærket – de fleste var Rødhalse. 3 Ringdrosler rastede på marken ved siden af ringmærkningskrattene.

Odense Roklub vejrer morgenluft efter regeringsskiftet og har søgt om lov til at anlægge et rostadion ved Odense Å's udløb ved Seden Strand. Såvel miljøministeren som Odense Kommune støtter tanken. Ganske vist er området et Ramsarområde og landets vigtigste vinterrasteplads for Lille Lappedykker, men det generer ikke vores kreative minister. Det fredede område, der – hvis planen gennemføres - går tabt oprettes blot et andet sted i fjorden – i samme størrelse! På den måde ville vi måske kunne overholde vores forpligtelser i henhold til Ramsartraktaten ved at frede et passende areal af Kattegat! Hans Christian Schmidt mener åbenbart, at en miljøminister skal beskytte befolkningen mod for meget miljø.

Ægsamling er desværre stadig et stort problem – og ulovligt!! Ultimo april blev en mand antastet på øen Hørshoved i Helnæs Bugt med knap 100 måge-

æg i en spand. I samme spand lå også æg, der ikke lignede mågeæg. Vi opfordrer til, at den skyldige retsforfølges, så folk med den slags interesser kan se, at forbuddet mod indsamling af æg fra andet end hønsegårde skal tages alvorligt.

Det fynske Havørnepar har fået en unge, som vi håber de kan få bragt godt gennem sommeren. På landsplan er der kun fire par, forhåbentligt en midlertidig tilbagegang. På Sydfyn er der sudover parret - en 4-5 k Havørn, der over-somrer, måske den kan indgå i endnu et ynglepar de kommende år.

Den unge Havørn, som blev fundet død på en mark nær Grønnerup har været undersøgt på Zoologisk Museum. Herfra oplyses det, at fuglen formentlig er død en naturlig død. Der er tale om en 2 k fugl.

- og husk, fugle skal ses i naturen.....